

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПРОСОДИЧНІ СТУДІЇ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	7
1.1. Основні поняття дискурсу	7
1.1.1. Основні лінгвістичні підходи до аналізу дискурсу	7
1.1.2. Дослідження дискурсу в лінгвістичних студіях	13
1.2. Сучасні лінгвістичні підходи до аналізу агресії та образи в політичному дискурсі	15
1.3. Вербальні маркери вираження агресії та образи в конфлікті та проблематика дослідження просодичних засобів мовлення	27
1.4 Характеристика основних просодичних елементів мовлення.	32
РОЗДІЛ 2. ПРОСОДИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АГРЕСІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	39
2.1 Паузації та силенціальний ефект як засоби вираження агресії та образи у сучасному політичному дискурсі	39
2.2 Тональні характеристики вербальних засобів вираження агресії	52
2.3. Мелодійний контур мовлення Дональда Трампа	69
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	85

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: ПРОСОДІЯ АГРЕСІЇ ТА ОБРАЗИ В СУЧАСНОМУ
АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Студента 2 курсу групи МФА
Галузі знань 035 Філологія.

Спеціальності 035.04 Філологія (Германські мови і
літератури) (переклад включно) (англійська, німецька)

Приходька Владислава Володимировича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник кандидат
філологічних наук доцент кафедри
англійської філології

Мосійчук А.В.

(прізвище та ініціали, посада, вчене звання, науковий ступінь)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2018 рік

ВСТУП

Сполучені штати Америки як одна з провідних країн світу відіграють важливу роль у підтриманні світового порядку та миру. Президент цієї країни є не лише лідером нації, а й людиною, за рішеннями якої спостерігає весь світ. Сьогодні ми живемо в страху перед загрозою ядерної війни, іншими словами, на бочці з порохом, яка може спалахнути від маленької іскри. Дональд Трамп, маючи в своєму розпорядженні потужний арсенал ядерної зброї, відповідальний за збереження спокою та миру, однак ніхто не впевнений в тому, що його наступна промова не стане каталізатором війни. Після його обрання на пост президента відбулися зміни в політичному дискурсі США, які впливають на стосунки не лише в середині країни, а також зі світовим суспільством.

Актуальність роботи визначається зростаючим інтересом до досліджень американського політичного дискурсу та проявів агресії в деструктивних конфліктах. Окрім того, актуальність зумовлена загальною спрямованістю сучасних фонетичних розвідок на комплексний дискурсивний аналіз мовлення задля розуміння тих змін, які відбуваються в американському політичному дискурсі, а також передбачення розвитку подій на світовій арені, які спричинені використанням агресії. Деструктивні конфлікти не є новим поняттям, але їхній сучасний розвиток принципово вирізняється. Мова ненависті, яка становить основу конфліктів, відображається на просодичному рівні.

Політичний дискурс є багатоаспектним поняттям, яке неможливо досліджувати лише з одного боку. Сучасні політологи, соціологи, психологи та лінгвісти зробили великий внесок у дослідження сучасного політичного дискурсу. Вивченням вираження емоцій, зокрема агресії, на

фонологічному рівні займалися такі лінгвісти, як Л.Р. Зиндер, А.А. Калита, Л.В. Синіцина, Е. Couper-Kuhlen, Е. Gibson, М. Selting, М. Wagner, D.G. Watson тощо [14, 15, 87, 80].

Об'єктом дослідження є усні реалізації текстів промов американського президента Дональда Трампа.

Предметом дослідження є темпоральні та тональні характеристики висловлень, у яких виражається агресія.

Мета дослідження полягає в з'ясуванні залежності впливу змін просодичних елементів на вияв агресії в деструктивних конфліктах. Її досягнення передбачає виконання таких **завдань**:

- проаналізувати вербальні маркери вираження агресії;
- теоретично обґрунтувати вплив просодичних засобів на розвиток конфлікту;
- визначити особливості паузації у вираженні агресії;
- визначити тональні характеристики висловлень, які виражають агресію.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи застосовано такі **методи**:

- аналітико-описовий метод – для теоретичного обґрунтування основних характеристик деструктивного конфлікту та особливостей просодичної організації мовлення;
- експериментально-фонетичний метод, а саме акустичний аналіз з використанням комп'ютерної програми Praat для визначення акустичних характеристик просодичних засобів, які використовуються для вираження агресії в американському політичному дискурсі.

Матеріалом дослідження слугують аудіозаписи промов американського президента Дональда Трампа, записаних з мережі Інтернет у 2017 році, загальна тривалість звучання яких становить 20 хвилин.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі прояви агресії розглядаються як девіація та порушення комунікативних норм у дипломатичному етикеті. Уперше здійснена спроба експериментально встановити якісні та кількісні характеристики тональних та темпоральних параметрів мовлення президента. У роботі досліджено вплив паузації на створення силенціального ефекту та встановлено, що агресія виявляється не лише вербально, але й на просодичному рівні висловлення, що виражають агресивність, марковані збільшенням частоти основного тону та емотивними паузами, які містять у собі імплікативне значення та мають руйнівний вплив на опонента.

Теоретичне значення проведеного дослідження вбачається в доповненні наукових знань про закономірності взаємодії лексичного й просодичного рівнів мови. Робота слугуватиме для подальших досліджень у сфері вивчення специфіки політичного дискурсу, конфліктів, використання мови ненависті та агресії в мовленні політичних діячів.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання отриманих результатів у курсі викладання фонетики англійської мови, у спецкурсах з основ теорії мовленнєвої комунікації та мовленнєвої взаємодії, при написанні рефератів, курсових та дипломних робіт з англійської філології.

Апробацію основних положень та результатів дипломного дослідження було здійснено на 5 конференціях та Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт: XV міжнародна студентська Інтернет-конференція «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні

тенденції в сучасному світі» 2017 р., Студентська наукова Інтернет-конференція "Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури" 2017р., II Міжнародна Науково-Практична Конференція «Нова наука. Теорія і Практика» Польща 2018р., Всеукраїнський конкурс наукових статей «Сяйво», Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» 2018, XVI міжнародна студентській Інтернет-конференції«МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до кожного із них, загальних висновків, списку використаних джерел та списку ілюстративного матеріалу.

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПРОСОДИЧНІ СТУДІЇ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

У цьому розділі описуються підходи до аналізу дискурсу, які були створені провідними лінгвістами, такими як Дж.Л. Остін, Т. Ван Дайк, П. Грайс та іншими. Звертається увага на роль просодичних елементів в мовленні та їхній вплив на аудиторію, на проблематику дослідження цих засобів, а також описані вербальні маркери вираження агресії в конфліктах.

1.1. Основні поняття дискурсу

Сучасні лінгвістичні дослідження зводяться до вивчення дискурсу. Той факт, що мова вивчається не лише як система, вніс значні зміни в підходи, методи та термінологію лінгвістичних досліджень. Вчені більш зацікавлені функціонуванням лінгвістичних знаків, їх прагматичною цінністю та впливом мови на деякі соціальні процеси та відносини, тому важливо з'ясувати основні підходи до аналізу дискурсу.

1.1.1. Основні лінгвістичні підходи до аналізу дискурсу В сучасному світі ми дедалі частіше стикаємося зі словом «дискурс», як правило, воно використовується, щоб описати процес комунікації між групами, які мають протилежні погляди. Спершу ми маємо дати визначення нашій основній термінології, яка використовується в даному дослідженні.

Дискурс (lt. discursus – «блукати») визначають як:

- 1) Зв'язний текст в контексті численних пов'язаних між собою фонових чинників – онтологічних, соціально-культурних, психологічних та інших, текст, близький до життя;
- 2) Письмова чи усна комунікація;
- 3) Дебати [93, 94].

У широкому значенні філософи та соціологи, політологи розглядають дискурс як соціальну практику. Тобто, ми можемо зробити висновок, що усі прояви людської комунікації зводяться до дискурсу.

Дискурс має властиві йому ознаки, які відрізняють це поняття від тексту або від інших видів спілкування [82, с.7]. Перша особливість – взаємодія. Коли ми досліджуємо текст, ми можемо зробити висновок, що він не вимагає взаємодії; немає ніякої різниці, якщо текст прочитаний вголос чи ні. Складність полягає в тому, що деякі науковці вважають, що дискурс це лише усна комунікація та що текст – це лише письмова інформація. Таке тлумачення дискурсу існувало у останній чверті ХХ століття. Наприклад, коли ми говоримо про навчальний предмет «Курс лінгвістики», ми маємо на увазі сам предмет, книги, дослідження та інші джерела інформації, які можуть допомогти студентам. Проте цей предмет передбачає спілкування між викладачами та студентами, а не тільки написаний текст. Щось подібне відбувається і з дискурсом. Текст може бути частиною дискурсу, а поняття дискурсу ширше, ніж його приклади, написані на папері або виражені в мові. Зв'язок між текстом та дискурсом як реченням та висловлюванням спостерігається в дослідницьких роботах Т. ван Дейка, і це припущення робить різницю між дискурсом і текстом більш точною [48,49,50]. Далі ми даємо пояснення цій різниці.

Текст, за своєю сутністю, необов'язково має бути великим. Наприклад, «Вхід», «З тваринами вхід заборонено», «Зачинено», «Технічна перерва» – ці фрази представляють собою закінчений текст, вони дають повну і логічну інформацію людям. Вони мають основні ознаки тексту, які були запропоновані А.П. Загнітком: цілісність, структурованість, зв'язність та завершеність. Але дискурс, на противагу, вимагає певного розміру, тобто якщо ми читаємо статтю в журналі, яка безумовно є текстом, то в цьому

випадку дискурс дорівнює тексту. Втім, у випадку, коли текст виражений одним реченням чи фразою, то це не являється дискурсом. Повернемося до прикладу з статтею в журналі, читаючи її людина може сформулювати власну думку та зробити висновки, поділитися ними із знайомими, написати відгук чи залишити коментар. Розглядаючи цей випадок, ми підходимо ближче до природи дискурсу, а саме до того, що викладена інформація спонукає реципієнта до вираження своєї думки. Таким чином відбувається розвиток дискурсу. Тепер перейдемо до дискурсу в соціальних мережах, зокрема в Twitter, де розмір повідомлення обмежений 140 символами. Коротке повідомлення, яке є текстом, здатне викликати реакцію користувачів, які створять багаторівневий дискурс. Ми вважаємо, що дискурс складається з тексту, який отримує оцінку від груп людей чи окремих індивідів шляхом вербальної чи невербальної реакції.

Відповідно до цих особливостей виникає проблема аналізу дискурсу. Чи можуть дослідники створювати адекватні методи аналізу дискурсу? Одна з основних проблем – розмір. Важко аналізувати дискурс за допомогою методів аналізу тексту. Звичайно, під час аналізу ми можемо розбити його на невеликі тексти, але при цьому ми можемо втратити сенс.

Приховане значення важко інтерпретувати без знання соціолінгвістики. Люди з різних культур іноді мають протилежні значення фраз, жестів і тощо. Це явище нагадує нам, наскільки точними ми повинні бути в нашому спілкуванні. Більш того, навіть соціальні ролі та походження впливають на вибір мовних одиниць, наприклад: *«В нас закінчилося молоко»*. Розгляньмо цю фразу окремо від контексту. Експліцитне значення є те, що в когось немає вдома молока, але в той же час, ми не можемо точно інтерпретувати імпліцитне значення. Чи хоче мовець попросити когось купити молоко чи це просто стверджувальне речення, чи відповідь на

запитання? Відірвано від контексту, ми не маємо жодних фактів, щоб зробити будь-які припущення щодо прихованого значення. Така ж ситуація виникає під час аналізу дискурсу. Недостатня інформованість, погляд на проблему лише з однієї точки зору унеможлиблює аналіз дискурсу [48, с.245].

В 1975 році Дж. Л. Остін опублікував книгу «Як робити речі словами». Там ми можемо знайти пояснення *Теорії Мовленнєвого Акту* (ТМА). Остін розглядає комунікацію як дію. Коли ми купуємо молоко, ми виконуємо дію, коли когось просимо купити молоко, це знову ж таки дія. Відповідно до цієї теорії значення слів залежить від ситуації в якій вони використовуються.

«Теорія мови це теорія дії» – Грег Е. Хендерсон та Крістофер Браун [43, с. 120].

ТМА розглядає мовлення як зв'язок між мовцем та слухачем, а їхнє висловлювання становить певне значення лише для них, і може не відповідати загальноприйнятому значенню в мові.

Оксфордський словник визначає вигук «mmm» як те що людина слухає мовця, має певні сумніви, чи погоджується. Змоделюймо ситуацію, в якій цей вигук матиме інше значення.

Мама: Сара, ти вже прибирала в кімнаті?

Сара: Ммм...

Мама: Йди до кімнати та приберися негайно! [43, с. 132].

Ми бачимо діалог між мамою та її донькою. Відповідь дівчинки «mmm» свідчить про те, що вона не ще прибирала. Якщо ми заберемо відповідь мами, то фразу доньки буде важко зрозуміти чи інтерпретувати.

Використання мови визначає важливість саме наміру того, що говорить оратор, приховане значення. Наміри можуть бути досягнуті при

використання правильного порядку слів або якщо оратор має контакт із слухачем.

Критичний аналіз дискурсу – це теорія, яку використовують дослідники в вивченні дискурсу. Вона розглядає дискурс як частину соціальної практики. Згідно цього підходу дискурс аналізується в соціально-політичному контексті, структури та фрази не відіграють важливу роль, як дискурс в цілому. Дискурс вивчається на різних рівнях. Див. Рис.1.1.:

1) мікро-рівень, який включає в себе аналіз тексту, пояснення використання стилістичних засобів: метафор, іронії тощо;

2) мезо-рівень дає відповіді на питання про мовця, значення тексту та відносини між мовцем та слухачем;

3) макро-рівень відображає взаємозалежність між текстом та соціальними подіями, визначає ідею та її ціль.

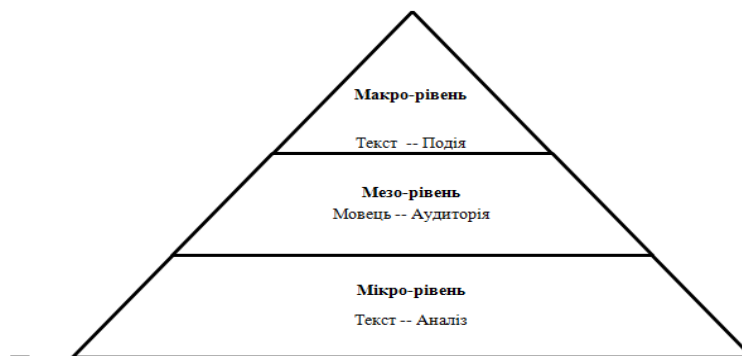

Рис. 1.1. Структура вивчення дискурсу

Щоб бути більш точними в нашому дослідженні потрібно наголосити на правилах проведення аналізу дискурсу.

Розгляньмо приклад з офіційної сторінки президента США Дональда Трампа в Твітері:

“Terrible! Just found out that Obama had my “wires tapped” in Trump Tower just before the victory. Nothing found. This is McCarthyism!”[43].

«Жах! Щойно дізнався, що Обама прослуховував мій телефон в Трамп Тавер саме перед моєю перемогою. Нічого не знайшов. Це Мак-Картизм!»

Спершу нам потрібно зрозуміти значення тексту. Чи можемо ми передати інформацію іншими словами? Насправді так, альтернативний варіант матиме наступний вигляд: *«Я настільки розчарований, що містер Обама наказав прослуховувати мої телефонні розмови під час виборчої кампанії, але він нічого не знайшов. Вони підозрюють мене!»*

Інформація майже однакова, але другий текст не створює такого впливу на читача, як перший. З цієї точки зору, основним завданням є аналіз цілей використання необґрунтованих та несправедливих звинувачень у тексті. Ми маємо інформацію про «прослуховування», вона презентується як злочин та образа. Ця негативна конотація надає читачам додаткову інформацію: Д. Трамп не схвалює, фактично засуджує такі методи дослідження. Таким чином, спосіб тлумачення подій та речей є ще однією метою в аналізі дискурсу.

Мовець згадав экс-президента США, але він назвав його просто «Обама», без жодного знаку поваги. Це було зроблено, щоб виразити зневагу. Важливо брати до уваги ставлення людей до тексту. Намір автора полягає в тому, щоб показати, що він є жертвою в цій ситуації, і йому вдається досягти цього, використовуючи термін «Мак-Картизм» – політика США під час Холодної війни проти комуністів, названа на честь сенатора Джозефа Мак-Карті. Люди, які були звинувачені, втрачали роботу чи були внесені в чорні списки, незважаючи на те, що вони не були причетними до комуністів. Синонім до терміну «Мак-Картизм» є «Полювання на відьом» –

також історизм, який часто використовується Дональдом Трампом. Звідси виходить, що потрібно розуміти наміри та мету висловлювань автора.

Також доцільно оцінити інформацію про подію з інших точок зору. Аналіз дискурсу, вимагає проведення комплексного дослідження, оскільки вивчаючи лише одну сторону конфлікту ми втрачаємо об'єктивність, підсвідомо симпатизуючи певній стороні.

Отже, політичний дискурс – це комплексне поняття, яке включає у собі безліч аспектів, які потрібно враховувати під час дискурсивного аналізу. Однією з проблем, що виникає під час дослідження дискурсу, є питання природи дискурсу та розмежування цієї категорії та тексту. В нашому дослідженні ми розглядаємо текст як одну із складових дискурсу. Політичний дискурс становить інтерес для дослідників, оскільки глобальні тенденції розвитку людства напряду залежать від рішень, які приймаються політиками світових країн.

1.1.2. Дослідження дискурсу в лінгвістичних студіях. Поняття дискурсу охоплює багато аспектів життя, тому ми можемо зустріти такі терміни як медичний дискурс, військовий дискурс тощо. Темою нашого дослідження є політичний дискурс, тому логічним є згадати провідних лінгвістів, які робили дослідження в цій сфері, мали великий вплив на визначення основних аспектів цієї проблеми та створили її методологічну базу.

Теун Адріан ван Дейк - лінгвіст, який вивчає психологію текстового спілкування. Він розробив критичний аналіз дискурсу і використовує його для вивчення проблеми расизму в засобах масової інформації. Його внесок - це книги та статті, деякі з яких ми використовуємо в нашій роботі, такі як «Суспільство та дискурс. Як соціальні контексти контролюють текст та

розмову» 2009, «Стратегії розуміння дискурсу», 1993, «Дискурс і влада. Внесок в критичний аналіз дискурсу» 2008 [48, с. 3].

Джон Ленгшо "Дж. Л." Остін британський мовознавець, відомий своєю роботою «Як робити речі словами», в якій описана теорія мовленнєвого акту та її значення в дослідженні дискурсу. Згідно з цією книгою, ми замінюємо нашу дію словами, і наша мова - це наш намір зробити певні дії або змусити когось робити цю дію.

Майкл Стаббс є викладачем лінгвістики в університеті Ноттінгему. Поки лінгвісти вивчали окремі речення, він вирішив вивчати їх у єдиному тексті та пояснив їх функціонування в політичному дискурсі у своїй книзі «Аналіз дискурсу: соціолінгвістичний аналіз природної мови», у ній ми зустрічаємо яскраві живі приклади виступів, бесід, витяги з дебатів, які використовуються для обговорення поняття політичного дискурсу. Головне питання – чи можна порівняти дискурс з реченням. Ця точка зору досить філософська і потребує майбутніх досліджень, але в той же час ми можемо використати це в нашому дослідженні [82, с. 5], оскільки сучасний політичний дискурс, який розвивається в медійному просторі, характеризується відносно малим розміром. Тому короткі пости в соцмережах ми розглядаємо як елементи дискурсу.

Пол Герберт Грайс – британський філософ, відомий створенням принципів кооперативної бесіди, яка називається "максими Грайса", які використовуються сучасними політтехнологами, бізнес-тренерами, психологами для ведення продуктивної бесіди та створення відповідного іміджу. Також він працював над проблемою "значення виразу" через природу неявних фраз, які можуть виникнути розмовах [58, с. 6]. Саме так звані неявні фрази є ніщо іншим, як свідомими чи несвідомими методами впливу на аудиторію.

Завдяки роботам цих лінгвістів, тепер ми можемо вказати на деякі важливі риси аналізу дискурсу, які допоможуть нам досягти наших цілей у аналізі сучасного політичного дискурсу. Згідно з висновками цих дослідників, сучасний політичний дискурс складається з декількох компонентів: соціокультурного, мовного та психологічного. Під соціально-культурним компонентом ми розуміємо учасників дискурсу. Мовний компонент – це зміст дискурсу. Психологічний компонент – це шлях розвитку дискурсу (взаємодія, діалоги, відгуки, вплив на аудиторію тощо). Це дає нам розуміння перспектив дискурсу та основних моментів його аналізу, шляхом сегментації текстів, визначення порушень комунікативних норм та аналізу цих випадків. [39, 42, 46]. Ця теоретична база служить нам у нашому дослідженні для розуміння способів передачі образи шляхом використання висловлювань, які виражають агресію, в сучасному політичному дискурсі.

1.2. Сучасні лінгвістичні підходи до аналізу агресії та образи в політичному дискурсі

Сучасні лінгвістичні дослідження характеризуються особливою увагою до інструментального використання мови, що означає, що мова розглядається як засіб досягнення мовцем прагматичних цілей та як особливий вид діяльності, що має свої цілі, такі як передача інформації, вираження думки, створення ідей та ставлення до проблеми. Поки що набагато більше уваги було приділено тим випадкам, коли зв'язок між мовцем та аудиторію успішно підтримується через певні умови або коли він «затуманений», тобто коли відбувається порушення деяких основних принципів або умов, таких як механізми передачі мовлення, і, як наслідок, це спричиняє неадекватне розшифрування повідомлення [42, с.24].

Однак очевидно, що є багато комунікативних ситуацій, які характеризуються цілеспрямованим порушенням соціальних та комунікативних норм, оскільки основна мета мовців полягає не в тому, щоб створювати довіру та обмінюватися знаннями, але й здійснювати емоційний вплив на аудиторію та навіть здійснювати контроль над слухачами. Специфічним підтипом такого спілкування є мова ненависті, яка характеризується в першу чергу високим негативним емоційним зарядом висловлювання.

Робін Томачек-Ланов сказав, слова, які починають чи закінчують війни, є слова, які ми використовуємо як мечі в битві з нашими супротивниками. Сьогодні ця галузь лінгвістичних досліджень потребує більшої уваги, ніж будь-коли.

1.2.1 Основні комунікативні норми та максими. Комунікативний процес дуже складний, але ми використовуємо його в нашому повсякденному житті, не надаючи йому належної уваги. Зв'язок між людьми може бути досягнений за допомогою успішної комунікації. Це явище було описано Паулом Грайсом, британським філософом та лінгвістом. Принцип, який він запропонував: *«Робіть внесок в розмову, як це вимагається, на тому рівні, на якому вона відбувається, згідно прийнятої мети чи напряду розмови, в якій ви залучені»* [58, с.19]. Інтерпретуймо дану цитату. Мовець має обдумати доцільну відповідь, враховуючи ситуацію, коли потрібно щось сказати чи промовчати. Як приклад, розгляньмо ситуацію між викладачем та студентом:

В: Ви маєте повідомити вашу групу про важливість фінального тесту. Вони повинні підготуватися до нього, оскільки результати можуть змінити остаточну оцінку.

С: Угу, я розумію, до чого Ви хилите.

В: Я НІ ДО ЧОГО не хилю, лише зробить це та слідкуйте за своїми словами.

З точки зору стилістики, вираз «хилити до чогось» має негативну конотацію і звучить образливо. Успішна комунікативна стратегія описує прямий механізм у мовленні, який запобігає непорозумінню в нашій комунікації.

Згідно з П. Грайсом, є чотири комунікативних максими: кількості, якості, релевантності та способу вираження [58, с.43].

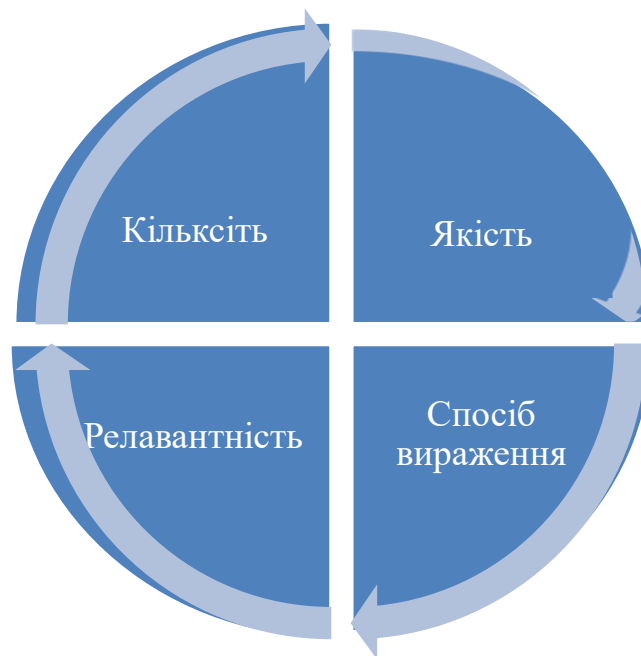

Рис.1.2. Взаємозв'язок комунікативних максим за П.Грайсом

Максима кількості визначає очікувану кількість інформації. В нашому прикладі викладач хотів почути лише «так, я це зроблю». **Максима якості** відноситься до релевантності інформації, вона має бути правдивою та підкреслювати те, що мовець відповідає за те, що каже. **Максима способу вираження** вимагає уникнення двозначності. Мовець має бути чітким та точним. **Максима релевантності:** внесок в спілкування має бути відповідним. Порухення цих норм веде до непорозуміння та провокує

конфлікти, але є випадки, коли порушення максим здійснено навмисно, що позначається терміном – «знехтувати максимами». Розгляньмо кожну максиму та випадки, коли ними нехтують.

Максима релевантності. Спілкування між людьми – це не рандомний, тобто випадковий, набір фраз, які склали в діалог. Це означає, що кожен мовець повинен додавати речення, яке відповідає загальній темі розмови та продовжувати її.

Наприклад,

M1: Хочете чаю або кави?

M2: Я навчався в 7 школі. [58, с.37].

Відповідь другого мовця не відповідає запитанню першого і з цього ми можемо робити висновок про рівень комунікативної компетенції людини. Важливість релевантного внеску до розмови є одним із найголовніших принципів. Але в яких випадках ми можемо ним знехтувати та досягнути порозуміння? Розгляньмо наступний приклад:

M1: Ви робите каву?

M2: Латте чи Американо?

Відповідь не відноситься прямо до запитання, але в той же час перший мовець дізнається, що в цьому закладі він може випити каву. Порушення даної максими відбувається задля економії мовних зусиль. В даному випадку не має гострої потреби дати релевантну відповідь, оскільки своєю фразою другий мовець пропускає очікуване запитання та економить власні мовні ресурси та час. Більш того, максима релевантності надає інформацію про компетентність мовця і те, як добре він слідує за розмовою.

Максиму якості люди підсвідомо порушують, даючи багато інформації та перенавантажуючи свою мову непотрібними деталями.

Наприклад:

M1: Ви робите каву?

M2: Наша кава найкраща в місті, ми намагаємося робити її з любов'ю для кожного. Це наше основне правило.

Згідно максими кількості, мовлення має бути лаконічним, об'єм інформації повинен бути достатнім для відповіді, в іншому випадку, велика кількість непотрібної інформації може призвести до того, що слухач втратить потрібну інформацію, що призведе до непорозуміння чи змінить напрям розмови.

Максима способу вираження має велике значення у дослідженні політичного дискурсу. Кожна фраза має чітко та прямо відображати думки. Двозначність фраз, особливо, коли вони мають приховане значення, провокує конфлікти між опонентами, мовець, навіть без наміру образити чи звинуватити, може спровокувати опонента. Більш того, інформація має бути перевірена.

Наприклад:

M1: Напевно, це Нік вкрав машину.

M2: Справді!? Він вже два тижні як лежить в лікарні після аварії.

В даному прикладі ми спостерігаємо порушення максими способу вираження. Перший мовець висловлює своє припущення без жодних доказів. Усе сказане має бути підтримане доказами, і мовець повністю впевнений в цій інформації, інакше його звинуватять в брехні. Однак, в суспільстві є феномен, який ми називаємо «білою брехнею». Це навмисна брехня для підтримки відносин між людьми. Згадаймо історію про Святого Миколая для дітей, коли дорослі дарують подарунки дітям, але кажуть, що це зробив Святий Миколай.

Інша проблема полягає у нехтуванні максимами. Це трапляється, коли люди уникають їх, щоб надати додатковий сенс висловлюванню; в даному

випадку йдеться про нехтування як про імплікатуру – тобто передача прихованої інформації, яку здатні декодувати та зрозуміти лише певна частина аудиторії, що дозволяє мовцю уникнути використання прямої агресії по відношенню до опонента.

Максими Грайса знайшли своє місце не лише в усному та писемному мовленні. На цих принципах побудовано деякі тести, наприклад, TESOL вимагає від студентів бути лаконічними, відповідати вимогам і тощо. Ці принципи є основою для кооперативного спілкування і важливі для досягнення успішної комунікації [58, с.64].

1.2.2 Порухення комунікативних норм в дискурсі. Комунікативні норми – це шаблони, які здобувають люди в процесі культурної соціалізації. Як правило, люди дізнаються про ці норми через оточуючих, і самі норми залежать від культурних, расових, релігійних та інших соціальних чинників. Це стандарти суспільства. Наприклад, якщо ви хочете проявити ввічливість та повагу, треба використовувати кліше та шаблони. Ідея полягає в тому, що спілкування поділяється на вербальне та невербальне – міміка, жести, виразність, інтонація, тон тощо. Таким чином, мовець повинен враховувати ці елементи невербального спілкування. Наприклад, контакт зі шкірою для людей є дуже важливим для американців, і в таких випадках українці в основному відчують розбещення, тому що це не характерно для них. Наприклад, зоровий контакт дуже важливий для американців, але в той же час українці відчують зніяковіття, оскільки це для них нетипово. Однак, пильно дивитися на людину також не схвалюється американцями. Коли такі комунікативні стандарти порушуються, ситуація може стати більш напруженою. Питання в тому, що змушує людей не дотримуватися цих норм [58, с.34].

Розгляньмо приклади, коли норми порушуються в мовленні. Найбільш частою причиною порушення є відсутність освіти і невігластво. Це трапляється, коли людині не вистачає знань, щоб правильно висловитися. Іноді люди з дефектами мови не можуть відтворювати всі звуки належним чином.

Соціальний фон є одним з найважливіших факторів, які впливають на розвиток комунікативних норм. Ми можемо дізнатись про місце народження мовця, виховання та соціальні контакти тільки з його мовлення. Комунікативна норма в одній громаді буде порушенням в іншій.

Якщо розглядати порушення комунікативних норм з точки зору просодики, то можна навести приклад мовлення жителів країн Прибалтики. Існує стереотип, що вони говорять з надмірною паузацією та розтягують слова. Це створює приводи для жартів та анекдотів, в яких вони висміюються як повільні та недалекі люди. Однак причина в тому, що їм важко розмовляти іншою мовою, і ця затримка спричинена тим, що вони перекладають слова перед тим, як їх сказати.

Ці типи порушення норм зазвичай є ненавмисними. Вважаючи їх правильними, мовець просто дотримується правильності використання цих норм. Порушення норм можна розглядати як стилістичний прийом. Письменники використовують це для створення персонажів, передачі атмосфери чи для досягнення комічного ефекту.

Проте є випадки, коли мовці оминають комунікативні норми навмисно з різних причин. Порушення норм може створити позитивний чи негативний ефект. Це залежить від ставлення мовця до самої ситуації. Ми не можемо обмежувати порушення стандартів лише образливою або інвективною лексикою. Наприклад, Дональд Трамп оголосив про створення "Великої стіни" у своєму профілі в "Твітері"

*“@realDonaldTrump Big day planned on NATIONAL SECURITY tomorrow. Among many other things, we will build **the wall!**”[99].*

В даному випадку означений артикль вживається зі словом «wall», що є порушенням правил вживання означеного артикля, коли з’являється рема. Імплікативне значення полягає в тому, що цільова аудиторія вже знає, що значить «wall». «The wall» можна вважати алюзією на «залізний занавіс», окрім цього, даний вираз має на увазі, що Мексика є ворожою країною і несе загрозу національній безпеці.

Загалом, заява, яка, здається, повідомляє про позитивну новину, виявляється провокаційною та образливою через незрозумілість того, чи всі американці вважають мексиканців потенційно небезпечними і будуть раді огородити свої кордони.

Реакція користувачів «Твіттера» показує, що Дональду Трампу не пробачать цю грубість. Суспільство засуджує дану ініціативу та вважає це абсурдом. Користувач «elan gale» відповів на це повідомлення наступним чином:

«Створення «стіни» однозначно потягне за собою створення нових робочих місць. В Мексиці. Для людей, що роблять драбини».

Це приклад іронії та висміювання плану Дональда Трампа. В той же час, користувачі створюють нові лейбли для Дональда Трампа: “absolute clown in chief”, “#TrumpFraud”, “The Reaper” («клоун при владі», «ТрампаШахрай», «Жнець»). Суспільство не задоволене політикою Дональда Трампа, велика кількість тролінгу у соціальних мережах є прикладом суспільної думки [99].

Окремий твіт не має великого значення, але беручи до уваги навмисне порушення комунікативних норм, ми можемо зробити висновок про загальне ставлення до Президента та знайти прояви агресії на різних

рівнях. Комунікативні норми, з точки зору стилістики, є більшими, ніж правила. Вони несуть приховане значення, а будь-які зміни можуть мати додаткову інформацію.

1.2.3. Лексичні та прагматичні шляхи вираження агресії.

Основною функцією слова є позначення предмету та явища, їхніх функцій, властивостей та опис міжпредметних зв'язків. Додатковою функцією є емотивна оцінка. Однак, значення слова може змінюватися залежно від контексту. Згідно з теорією про стилістичний контекст, яку створив професор І. Арнольд, зміни значення виникають через те, як читач сприймає та аналізує комунікативну ситуацію. Попередні знання допомагають визначити специфічні мовні одиниці в тексті і зрозуміти емотивно-оціночне значення цієї одиниці в стилістичному контексті. Деякі слова мають емоційно-оціночний компонент і їх першочерговим завданням є не номінація об'єкту, а вираження ставлення мовця до ситуації [90, с. 72].

Образою є твердження або фраза, яка є зневажливою або виражає неповагу [93]. Образа виникає в мовленні випадково, коли мовець не має наміру образити свого опонента або цілеспрямовано з метою приниження. Образа є руйнівним способом спілкування, тому що це є причиною ескалації конфлікту. Сучасний політичний дискурс дає можливість вивченню форм і способів образи. Ми можемо розділити лексичні засоби на декілька категорій: пейоратив, інвективну лексику та прагматичні компоненти, іншими словами, стилістичні засоби, що викликають образу.

Будь-яка лексична одиниця може реалізувати своє пейоративне значення в певному контексті, якщо у ній наявний емоційно-оціночний денотативний чи конотативний компонент. **Пейоратив** – слово чи фраза, що має негативну конотацію чи призначений для вираження зневаги. Антонімом до цього терміну є меліорація [51, с.23]. Пейоратив

використовується для передачі ставлення мовця до ситуації чи до комунікативного партнера. Сфера його використання це розмовне мовлення. Даний засіб використовується в літературі як стилістичний прийом. Основною особливістю пейоратива є здатність оцінювати особу адресата з негативної сторони [51, с.23].

Інвективна лексика, яка є основою агресії, використовується для образи гордості та гідності адресата. Використовуючи інвективну лексику, мовець може уникнути фізичної грубості і зменшити нервову напругу за допомогою вербальної чи невербальної мови. Груба мова посилює емоційність і звертає увагу на оратора, надаючи йому перевагу в конфліктах [60, с.48].

Доцільно порівняти пейоратацію та меліорацію. Наприклад, *«Ваша промова була чудовою»*. В даному випадку йдеться провідносно нейтральну оцінку, яку можна інтерпретувати як позитивну, враховуючи лексичну одиницю *чудова*. *«Ваша промова була жахлива»*. В цьому прикладі лексична одиниця *«жахлива»* несе абсолютно негативне значення. Виражаючи думки в образливій формі, вона слугує створенню конфлікту.

Ставлення мовця до опонента, явища та ситуації може бути виражено через мовлення та реалізовано за допомогою лінгвістичних засобів усіх рівнів. Аналіз конфліктів дає змогу класифікувати інвективну лексику, яка використовується учасниками дискурсу. На основі аналізу та спостереження, ми виявили, що найбільш часто вживані слова у конфліктах пов'язаних з американським політичним дискурсом, належать до коїтивної інвективної лексики (*to fuck*) і її похідних; грубі назви деяких частин тіла (*ass, asshole*); слова, які вказують на слабкі сторони людини (*faggot, fraud*) також широко використовуються для образи.

В англомовному середовищі, мовець може вставити слово «fuck» в будь-яку позицію в реченні. Однак, ця лексична одиниця може виражати не лише негативне ставлення, але давати позитивну оцінку, наприклад:

Fuck off from me! – Залиш мене в спокої в грубій формі.

“*You are so fucking special, but I`m a creep*” – цитата з пісні гурту Радіохед.

В даному випадку ця лексема має позитивне значення, незважаючи на грубу форму висловлювання.

Одним з шляхів створення пейоративної лексики в англійській мові є словотвір. Створюючи складене слово з частинкою “*fucking*”, мовець дає власну емотивну оцінку:

Наприклад,

im+fucking+possibly,

un+fucking+fortunately.

Використовуючи підсилювальну частку «*fucking*», мовець досягає найвищого емотивного рівня. Однак ми не можемо розглядати ці приклади, як сталі структури, оскільки словотворення залежало від соціальних обставин, які мають сильний вплив на психіку та змушують мовця вдаватися до використання пейоративу [51, с.26]. Як підсумок, ми стверджуємо, що пейоратив використовує не лише інвективну лексику, щоб образити адресата, отримати перевагу та бути переможцем у конфлікті. Пейорація підкреслює і надає емоційне забарвлення мові та виражає оцінку ситуації або об'єкта.

Іншим способом вираження агресії є використання лексичних засобів: сарказму та іронії. **Сарказм** – це гостре зауваження або фраза. Легко розрізнати сарказм у розмовній мові, тому що він підтримується тональними змінами в голосі. Сарказм – це прагматичний спосіб вираження

агресії, окрім цього, в окремих випадках використання сарказму, можна розглядати як реакцію на агресію. Більше того, це можна розглядати як причину. Головною перевагою цього засобу є можливість образити людину, використовуючи досить нейтральну або навіть високу лексику, яка не є табу або забороненою в дебатах; його використання дозволяє уникнути грубої і прямої агресії. За словами Р. В. Гіббса, аудиторію дебатів можна розділити на дві групи – "вовки" та "вівці". "Вовки" – це люди, які розуміють неявний зміст цієї фрази, а метою мовця є збільшення числа цієї групи, оскільки це дає можливість образити противника таким чином, що люди розуміють. Але з іншого боку, є деякі слухачі, які навряд чи можуть зрозуміти сенс, тому зусилля мовця зводяться до нуля. Проте можливість використання сарказму є дуже гарною перевагою в політичному дискурсі [62, с.123].

Іронію можна розглядати як соціальне явище, яке виявляється в спілкуванні. Хоча використання інвективної лексики полягає лише в взаємозв'язку між сторонами конфлікту, іронія, а також сарказм, вимагає міцного зв'язку між мовцем і слухачем. Іронія може бути використана для маніпулювання ситуацією, і в більшості випадків вона є більш ефективною, ніж сарказм.

Прагматичні способи створення образи, такі як сарказм та іронія: *«Не вже ти все таки почав думати»*, *«Я бачу ти все таки еволюціонував до прямо ходячої людини»*, *«О, подивіться хто до нас прийшов, мабуть, щось в лісі здохло»* – це спосіб знизити рівень прямої грубості в спілкуванні, не втрачаючи мети принизити гідність людини. Фактично, непрямі образи, сарказм та іронію можна розглядати як найбільш продуктивний спосіб вираження агресії у дискурсі і найбільш прийнятний для суспільства, оскільки вони дають можливість дати еквівалентну відповідь опоненту.

1.3. Вербальні маркери вираження агресії та образи в конфлікті та проблематика дослідження просодичних засобів мовлення

Взаємовідносини та комунікація в сучасному світі стали одним з найважливіших елементів дискурсу, що і пояснює високий інтерес окремих дослідників до цієї теми. Під час спілкування може виникнути конфронтація між людьми, що породжує конфлікт.

Конфлікт – гостре непорозуміння між людьми, групами, тощо. Соціологи трактують це поняття як різницю в чомусь, що не дозволяє дійти згоди: непорозуміння у поглядах, ідеях, почуттях [80, с. 167]. Люди можуть не лише руйнувати свої відносини в конфліктах, але й дійти до істини, створити щось нове, спираючись на спільні ознаки в їхніх точках зору. Конфлікти поділяються на багато видів: побутові, політичні, робочі, військові, релігійні і тощо. Наука, яка вивчає конфлікти, називається конфліктологією [там само, с. 170]. Однак сучасні конфлікти, які з розвитком технологій перейшли на новий рівень, перенаповнені агресією та ненавистю, яка здебільшого є вербальною та залишається лише в інформаційному векторі, тобто ми не знаходимо проявів фізичної агресії. Провідні лінгвісти, зокрема П.Г. Грайс, Т. ван Дейк, Дж. Остін, М. Стаббс, досліджували феномен «мови ненависті», що набуває нової популярності як предмет уваги [82, с. 245].

Дж. Вілсон наголошував, що мова ненависті – це мова, яка атакує людину або групу на основі таких ознак, як раса, релігія. За його словами, мова ненависті не зводиться до вузького значення мови, оскільки передбачає жести, зображення, які атакують людину або референтну групу і мають на меті образити та принизити гідність [88, с. 72]. Наприклад, такі слова, як «негр», «гей», «пшек» мають негативне значення, яке відображає упереджене ставлення до представників деяких груп та є свідченням агресії.

Навіть графічні символи можуть мати приховане образливе значення (9/11, 14/88, 11%). У суспільстві мова ненависті – це табу, її використання провокує конфлікти. Безумовно, у політиці толерантність має бути вище особистого ставлення, але у випадках, коли політики зневажають цими правилами, це породжує ворожнечу та зміни у відносинах [82, с. 142].

Як багаторівневе і комплексне поняття, сучасний дискурс неможливо досліджувати в одній площині. Помилково вважати, що основне емоційне навантаження висловлювань несуть лексичні та стилістичні мовні засоби, однак вибір лексичних одиниць, які можуть мати прихований зміст, є одним з предметів вивчення дискурсу. Утім, ми вважаємо, що не лише те, що ми кажемо, становить значимість для аналізу дискурсу, але й велике значення має те, як ми це кажемо. Наш тембр, темп, паузи інколи говорять більше, ніж наші слова. Саме тому просодія відіграє велику роль у вивченні дискурсу.

На думку науковця Д. Аберкромбі, живе мовлення повністю відрізняється від написаного тексту, і це все завдяки інтонації. Якщо людина читає вголос уривок з тексту, вона дізнається з нього, яку інтонацію потрібно використовувати, окрім того, у більшості випадків читач має право вибору. Іншими словами, інтонація дає більше інформації. Однак, якщо людина намагається читати транс крипт розмови, вона інколи не зможе сказати, з якою інтонацією це було сказано, чи, принаймні, повинно було бути сказано. У цьому випадку інтонація самотійно вносить зміни до значення тексту [41,54,66].

Також Д. Аберкромбі наголошує на тому, що мовлення має високо стандартизовані інтонаційні схеми, а ритм та паузи тісно пов'язані з граматичними структурами. Проте цей метод, який побудований на теорії Д. Аберкромбі, не може дати результатів в аналізі дискурсу, оскільки в його основі лежить те, що читач самотійно вибирає інтонацію, враховуючи додаткову інформацію з тексту, а у випадку записаного мовлення він не зможе відтворити оригінальну інтонацію. Тобто, одну й ту саму інформацію можна

буде трактувати по-різному, що буде залежати від людини, яка її інтерпретуватиме. Знову ж таки, опираючись на граматичні конструкції, ми автоматично відкидаємо можливість порушення норм, яка несе за собою додаткову приховану інформацію. Гіпотеза, що вибір інтонації залежить від читача, у цілому правильна, але у випадку аналізу дискурсу потрібно звертатися до оригінальних аудіо- та відеоматеріалів, які відтворюють мовлення учасників дискурсу.

Просодія (з дав.-гр. – наголос) – це вчення про просодичні компоненти мовлення [93], до яких відносяться *мелодика, тембр, темп, паузи, розстановка наголосів тощо*. Ці складові є невід’ємною частиною мовлення. Знову ж варто зазначити різницю між мовою і мовленням: мова – це абстрактне поняття, система знаків для передачі, отримання, оброблення інформації, а мовлення – це акт використання мови людиною, тобто воно є унікальне й несе додаткову інформацію про стан мовця [93].

Просодика – це комплекс надсегментних елементів фонологічної системи мови [14, с. 12]. У сучасних лінгвістичних дослідженнях просодику часто ототожнюють з інтонацією – (лат. *intono* – голосно виголошую) – сукупність мелодики, ритму, тону, паузації та інших елементів [14, с. 15].

Інші дослідники [9; 17; 23] вважають інтонацію ширшою категорією, ніж просодика, оскільки вона, використовуючи ті ж самі елементи, передає змістовий компонент, а просодика вивчає організацію мовленнєвих структур та членування мовного потоку.

У нашому дослідженні ми схилиємо до думки професора А.А. Калити, яка також розмежовує просодику та інтонацію як дві окремі категорії [14]. Ми припускаємо, що ці дві категорії можна порівняти зі схемою та велосипедом: просодика описує конструкцію велосипеда та його основні деталі: руль, педалі, ланцюг, тоді як інтонація – це процес та результат роботи зазначених механізмів. Виходячи з наведеного порівняння, інтонація

є вищого рівня ніж просодика. Вона унікальна для кожного окремого випадку, що створює різний вплив на аудиторію [28, с. 137].

Основними функціями інтонації є членування мовленнєвого потоку, передача комунікативного значення та ставлення мовця до змісту висловлювання [15,20,22]. Також виділяють функцію передачі імпліцитної інформації. Наприклад:

Where were YOU yesterday?

Наголос на слові «you» показує, що мовець глибоко зацікавлений в тому, де був адресат, окрім цього така емфаза може бути розцінена як прояв агресії. Інтонація англійської мови є одним з елементів, які дають змогу розцінити настрій, ставлення, оцінку ситуації мовця [41, с.23]. Люди, які вивчають англійську мову, дуже часто роблять помилки, вживаючи типові інтонаційні схеми рідної мови, і, як результат звучать грубо, невиховано на думку англомовних людей. Наприклад,

Would you like some \coffee?

Спадна інтонація в питальному реченні є прикладом типової помилки – людина буде відчувати зневагу чи роздратованість мовця. Тобто, відступ носіїв мови від інтонаційних моделей, в нашому випадку політиків, можна трактувати з точки зору як вербального, так і невербального спілкування і передбачати наслідки.

У нашій роботі ми розглядаємо не просто результат використання просодичних засобів, а вплив інтонації на аудиторію, вважаючи, що просодика – це технічне та теоретичне поняття, а інтонація – практичне. Зв'язок між терміном та елементами може бути відображений графічно. Рисунок 1.1 ми демонструє, що просодика вивчає кожен її компонент окремо, описуючи його характеристики, функції тощо,

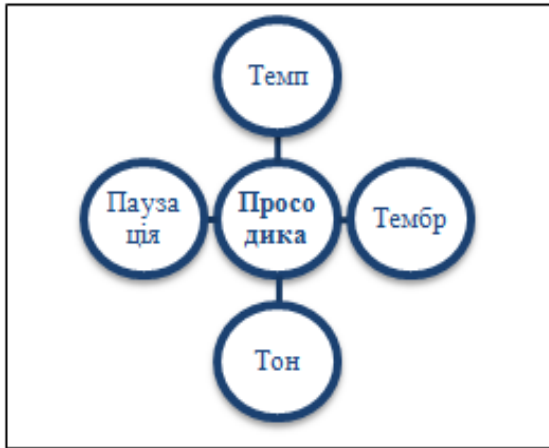

Рис. 1.3 Просодика та її компоненти

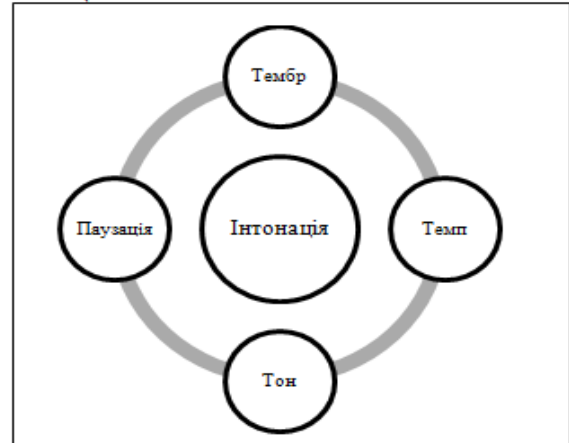

Рис. 1.4 Зв'язок інтонації та просодичних засобів

у той час як рисунок 1.2 відображає взаємозв'язок просодичних засобів як складників інтонації. Тобто, зміни просодичних елементів, які виражені зміною тривалості та сили, утворюють інтонацію. Мовлення, яке виражає агресію, буде мати ці зміни, які відображені на інтонаційному рівні.

Деструктивні конфлікти, які ми спостерігаємо в політичному дискурсі, створюють середовище для вираження агресії, яка дедалі частіше спостерігається сьогодні. Переможцем у сучасному конфлікті стає той, хто володіє не лише інформацією, а й той, хто майстерно опанував прийоми, засоби вираження та контролює своє мовлення. Мова ненависті не зводиться лише до використання інвективної лексики, вона стала схожою на ораторське мистецтво, мистецтво образи. Агресія може бути виражена такими вербальними засобами, як пейоратив, інвективна лексика, іронія, сарказм і т.д [8, с. 43]. Як правило, прямі образи мають негативний вплив на самого мовця, оскільки шкодять його репутації, тому все частіше учасники конфлікту застосовують стилістичні засоби. У мовленні вони будуть марковані змінами на просодичному рівні. Інтонація, яка використовує ці

компоненти, є, у першу чергу, маркером, який вказує на зміни у вербальному коді. Імплікативне значення висловлення може бути підсилене за допомогою інтонації, що підкреслює її важливість у дослідженні конфліктів [6].

Окрім цього, не можна лишати осторонь той факт, що експериментально-фонетичний метод вимагає дослідження темпоральних показників просодичних елементів, а саме паузи. Часові характеристики мовлення використовуються для його опису та фіксації темпу, тому, маючи загальну картину, ми маємо змогу знаходити відхилення або нетипові зміни, що були спричинені сторонніми факторами.

Отже, проблематика вивчення та розмежувань просодики та інтонації полягає в тому, що ці два явища мають однакові компоненти такі як: темп, ритм, тон, мелодика. Саме на основі цих спільних характеристик, сучасні дослідники вважають, що інтонація це лише просодичний елемент, або що ці два поняття є одним цілим. Втім, беручи до уваги думку А.А. Калити, ми розглядаємо їх як дві окремих категорії, що знаходяться в тісній взаємодії та важливі у дослідженні невербальних засобів вираження агресії.

1.4 Характеристика основних просодичних елементів мовлення.

Особливістю дослідження сучасного політичного дискурсу є те, що він, по своїй природі, є багатовимірним поняттям, що передбачає вивчення з багатьох аспектів. Таким чином, фразова єдність, яка має позитивне лексичне значення, може передавати приховану негативну інформацію через використання екстралінгвальних, в нашому випадку – просодичних, засобів. Тому ми зосереджуємося на описі і вивченні просодичних засобів мовлення політиків і на випадках вираження агресії через ці засоби.

Паузація – елемент просодичної системи мовлення; це зупинка у мовленні, яка розмежовує фрази в реченнях. Тобто, основна функція паузи –

це словоподіл. Окрім цього, вона створює силенціальний ефект, який в кожній окремій ситуації може бути інтерпретований по різному. Дослідники виділяють три групи пауз: *конститутивні* – паузи, використання, яких зумовлене особливостями мови, *ситуативні* – залежать від мовленнєвої ситуації та *фізіологічні* – залежать від особливостей артикуляції та нервово-психологічних процесів мовця [2, с.28]. Темпоральна характеристика паузи – це її тривалість. У таблиці 1.3. наведено види пауз за тривалістю [2, с. 55]. Ці показники дають змогу визначати тип паузи та зробити припущення щодо мети її використання.

Таблиця 1.3

Типи пауз за тривалістю

Вид паузи	Тривалість (мс)
надкоротка	до 200
коротка	200-500
середня	500-800
довга	800-1200
наддовга	Більше 1200

До ситуативної паузи належать наступні види:

- *Пауза пошуку слова* – зупинка в мовленні під час пригадування слова чи пошуку відповіді.
- *Хезитативна пауза* – коливання та роздуми перед відповіддю.
- *Емотивна пауза* – навмисна зупинка для привернення уваги.
- *Пауза виділення текстових блоків* – використовується для підкреслення важливості інформації [2, с.28].

Використання ситуативних пауз дає слухачам імплікативну інформацію, створює додаткове смислове навантаження. Тоді як мовець за

допомогою емотивної паузи контролює аудиторію, то хезитативна пауза говорить про неосвіченість мовця, відсутність знань, переживання, невпевненість чи навіть про те, що поставлене питання є незручним. Відмінності між цими видами пауз можна знайти при спостереженні. Невербальна і вербальна поведінка мовця будуть відрізнятися в кожному випадку. Наприклад, хезитативну паузу будуть супроводжувати жести, які вказують на роздуми чи невпевненість – закриті пози, погляд вгору, потирання окремих частин обличчя і тощо. [84, с.245].

На нашу думку, підготовлене та непідготовлене (дебати, інтерв'ю) мовлення політиків мають різні паузальні характеристики. Емотивні та паузи виділення текстових блоків більш притаманні для завчасно підготовленому виступу, оскільки політик має можливість вчитати текст, розставити акценти тощо. Паузи пошуку слова та хезитативні паузи набагато частіше зустрічаються під час переговорів, дебатів, коли людина змушена слідувати напрямку розмови.

Отже, ми робимо висновок, що паузи є важливим елементом просодики, який має імплікативне значення та формує загальне враження про мовця.

Визначення *ритму* можна знайти не лише в мовознавстві, втім спільною характеристикою ритму є твердження, що це рівномірне чергування впорядкованих елементів [70, с.94]. Під час дослідження, ми спостерігали це чергування на фонетичному рівні: зміна наголошених і ненаголошених складів, висхідний і спадний тон, періоди мовчання і говоріння тощо.

Ми поділяємо думку лінгвіста Е. Лінг Лов про те, що ритм мовлення залежить від багатьох факторів: наголос, акцент (логічний наголос), структура складу, якість голосних звуків, паузація [70, с.98]. Наголос у

слові подовжує тривалість звучання слова, збільшує гучність та покращує якість голосних звуків. Тобто, наголос змінює характеристики, від яких залежить ритм. *Логічний наголос* – це навмисне зосередження уваги, підкреслення важливості певного елемента в реченні. Якщо розглядати акцент в комплексі з паузацією, то той елемент, про який йдеться буде відділений паузою виділення текстових блоків.

Структура складу змінює ритм мовлення, оскільки відкриті склади відрізняються довшим звучанням від закритих. Наприклад, тривалість звучання відкритого складу в слові *tea* /ti:/ більша ніж закритого складу слова *neat* /ni:t/. Повні голосні змінюють ритм не лише тоді, коли вони наголошені. Порівнюючи їх з редукованими відповідниками, ми робимо висновок, що вони довші.

На нашу думку, ритм має значний вплив на аудиторію, оскільки цей просодичний елемент дає можливість мовцю здобути перевагу під час мовлення. Ритм має наступні технічні характеристики: **ЧОТ** (частота основного тону), інтенсивність (динамічний показник), тривалість (темпоральна характеристика ритму) [11, с.62]. Врахування змін цих характеристик під час акустичного дослідження надає змогу трактувати зміни у просодичній системі та розшифровувати імплікативну інформацію, яка міститься в повідомленні.

Для дослідження ритму ми вводимо поняття ритмогрупа (РГ) – слово, або фразова єдність, які об'єднані наголосом, однак в ній може бути присутній логічний наголос, що впливає на зміни ритмічного малюнка. РГ виступає одиницею ритму, де наголошений склад є ядром, а ненаголошені склади, які передують та йдуть після створюють проклізу та енклізу [11, с.68].

За структурою, РГ поділяються на прості (лексико-граматична одиниця = словоформі) *`London, `City, `People*, складені (передбачають наявність клітиків – ненаголошених складів, які передують або йдуть після наголошеного складу); *in the forest* (проклітика виражена прийменником та артиклем), *Buy one apple or so* (енклітика – іменник, сполучник та частка), складні (ритмічна група складається з однієї одиниці).

Варто зауважити, що службові слова, артиклі, допоміжні дієслова не наголошуються, тому вони не можуть формувати самостійну ритмогрупу. Окрім цього, в мовленні використовуються їхні редуковані відповідники: /du:/ – /du/. Лінгвісти, які є прихильниками фонетичного підходу, стверджують, що [33] РГ це усі склади від одного наголосу до іншого. Беручи за основу такий підхід, ми прийшли до висновку, що рамки РГ можуть проходити навіть слові, це твердження справедливе, коли ми говоримо про англійську мову. Однак, на нашу думку, ритмічна група повинна відповідати лексично-граматичній конструкції. Іншими словами, досліджуючи ритм, ми не можемо проводити межі РГ у словах або у фразових єдностях, оскільки в протилежному випадку ми порушуємо прагматичний зміст висловлення. Декілька ритмічних груп, які об'єднані смислом, формують синтагму [24, с. 10]. Синтагма, як просодичний елемент, відображає певну просодичну структуру висловлення та смислову єдність [17, с. 135].

Отже, просодичні елементи мають функцію передачі імплікативної інформації. Ми зосереджуємося на вивченні їхнього впливу на зміни ритму в ритмічних групах та синтагмах. Такий підхід дає змогу розшифрувати імплікативну інформацію та спрогнозувати зміни в побудові мовлення у дискурсі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Вивчення сучасного політичного дискурсу є актуальним сьогодні. Велика кількість дослідників, які займаються цим питанням, є доказом зростаючого інтересу до політичних процесів сучасного світу. Дослідження фонетичних особливостей сучасного політичного дискурсу не є новими, втім вони вирізняються новими методами та підходами, які використовуються учасниками дискурсу. Комунікація, яка становить основу дискурсу, дозволяє знайти спільну мову між опонентами, але конфлікти та бар'єри, які відображаються зокрема на фонетичному рівні, унеможлиблюють досягнення ефективного спілкування. Проаналізувавши напрацювання вчених у сфері політичного дискурсу, просодики, комунікації, психології, фонетики, ми сформуваємо теоретичну основу нашого дослідження та дійшли до таких висновків:

1. Політичний дискурс є комплексним поняттям, яке передбачає дослідження на різних мовних рівнях, зокрема на фонетичному рівні. Врахування впливу просодичних засобів дозволяє прогнозувати розвиток дискурсу та зробити висновок стосовно типу конфлікту: конструктивний чи деструктивний.

2. Комуникативні норми є основою спілкування. Девіація норм свідчать про зміни у вербальному коді та несуть додаткове імплікативне значення в кожному окремому випадку їх порушення. На ряду з максимами Грайса, вони є маркером цих змін. Враховуючи особливості політичного дискурсу, а саме дипломатичний етикет, який передбачає дотримання цих норм, толерантної поведінки, ми робимо припущення, що порушення комуникативних норм є прецедентом у політиці. Варто наголосити, що агресивні випадки, нетолерантність, використання

інвективної лексики є недопустимими у політичному середовищі та викликають засудження як учасників дискурсу, так і аудиторії.

3. Конфлікт – це гостре загострення інтересів, яке може розвиватися двома шляхами – продуктивним та деструктивним. Зосереджуючись на дослідженні деструктивних конфліктів в американському політичному дискурсі, ми виділили певні закономірності між лексичними та просодичними засобами вираження агресії. Продуктивними засобами є сарказм, іронія, натяк, оскільки їхнє використання дозволяє нанести шкоду опоненту без використання інвективної лексики, вульгаризмів, пейоративу тощо. На просодичній структурі політичного мовлення відображається наявність засобів вираження агресії шляхом зміни ритмічної структури мовлення.

4. Дослідження просодики політичного дискурсу є завданням, яке передбачає розуміння основних принципів цієї категорії та взаємозв'язку елементів. Просодика та інтонація є окремими поняттями. Наявність окремих просодичних елементів, зміни у частоті основного тону, ритмічної структури синтагм та фраз свідчать про зміни вербального коду. Вивчення організації ритмічної структури мовлення Президента Дональда Трампа дозволяє описати вплив просодичних елементів на розвиток конфлікту в американському політичному дискурсі.

РОЗДІЛ 2. ПРОСОДИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АГРЕСІЇ ТА ОБРАЗИ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Агресія стала однією з реалій сучасного світу. Суспільство звикло до того, що кожен день потрібно бути готовим дати агресивну відсіч опоненту. Незважаючи на те, що толерантність, терпимість, коректність та ліберальність пропагуються як цінності сучасної цивілізованої людини, кожен член суспільства потенційно готовий до того, що йому доведеться захищатися, а стратегія такого захисту зводиться до нападу на атакуючого. Окрім явних засобів вираження агресії – пейоратив, інвективна лексика, сарказм, є ще просодичні. Ми вважаємо, що зміни характеристик таких просодичних засобів як паузація, інтонація, частота основного тону, можуть свідчити про наявність агресії у висловлювання мовця. Даний розділ розкриває важливість просодичних засобів у промовах американських політиків, зокрема президента США Дональда Трампа.

2.1 Паузації та силенціальний ефект як засоби вираження агресії у сучасному політичному дискурсі

«Страшні слова, коли вони мовчать»

Ліна Костенко

Зосередьмося на тих видах паузи, які належать до ситуативної групи, а саме: паузі пошуку слова (зупинка в мовленні під час пригадування слова чи пошуку відповіді), хезитативній паузі (коливання та роздуми перед відповіддю), емотивній паузі (навмисна зупинка, для привернення уваги) та паузі виділення текстових блоків (використовується для підкреслення важливості інформації) [5, с. 30]. Зазначимо, що надмірне використання ситуативних пауз може бути розцінене як фізіологічні проблеми мовця. Розгляньмо детально паузу пошуку слова, коли мовець, підбираючи відповідь, розтягує час. Іноді ця затримка може коливатися від 1 до 2 секунд і, як правило, доповнюється словами-паразитами («емм», «ну», «so»,

«well», «uh», «I mean» тощо). Проаналізуємо інтерв'ю президента США Дональда Трампа та журналіста Джорджа Стефанапулоса:

«I wasn't involved in that honestly I was not involved yeah I was not involved in that I'd like to... uhh... I'd have to take a look at it but I was not involved» (3).

Електроакустичний аналіз цього висловлення з використанням програми PRAAT дозволяє отримати та розшифрувати дані з голосового файлу.

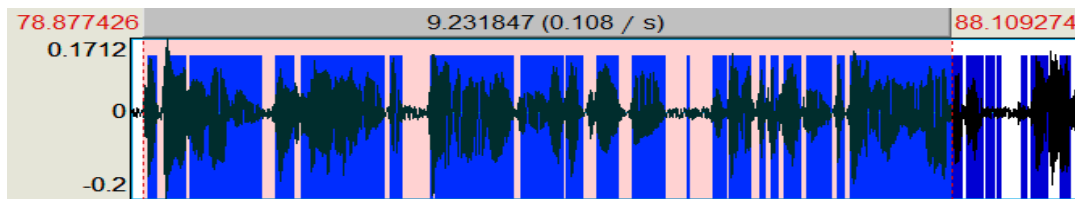

Рис.2.1 Спектрограма висловлення: *«I wasn't involved in that honestly I was not involved yeah I was not involved in that I'd like to... uhh... I'd have to take a look at it but I was not involved»*

Акустичний аналіз показує, що тривалість пауз між синтагмами в наведеному прикладі є середньою. У цитаті 4 рази повторюється фраза *«I was not involved»*, але кожного разу вона починається зі слів, якими мовець намагається виправдати себе та свої дії: *«honestly»*, *«yeah»*, *«but»*. Більше того, таке повторення свідчить про те, що людина схвилювана і знаходиться в незручній ситуації, намагаючись навести аргументи чи пояснення. Зі стилістичної точки зору, розділивши цю цитату на речення, ми спостерігаємо відсутність реми. Інформація повторюється з різною інтонацією, але продуктивність відсутня та навіть порушено максими якості та кількості [58, с. 26], згідно яких інформація має бути релевантною та відповідати очікуваній кількості. Після трьохкратного повторення *«I was not involved»*, мовець намагається дати нову інформацію, але, підбираючи слова, він робить паузу.

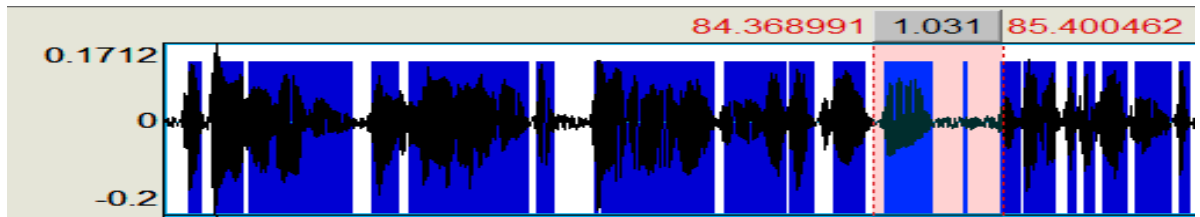

Рис.2.2 Спектрограма довгої паузи у висловленні: «*I wasn't involved in that honestly I was not involved yeah I was not involved in that I'd like to... uhh... I'd have to take a look at it but I was not involved*»

Тривалість паузи – 1.031 с., включаючи звук «еее». У цьому випадку йдеться про паузу пошуку слова. Виходячи з отриманих результатів акустичного аналізу, наведених на рисунках, припустимо, що пауза пошуку слова не завжди є зупинкою в мовленні. Мається на увазі, що розтягування, повторення фраз або передача репліки співрозмовнику свідчить про те, що мовець підсвідомо намагається виграти час для того, щоб дати відповідь на запитання. Ми виділили фрагмент тривалістю 5.8 секунд як паузу пошуку слова, спираючись на такі докази:

1. Підсилююче повторення – мовець вживає одну й ту саму фразу декілька раз, акцентуючи на ній.
2. Нерезультативність мовлення – порушуючи максими якості та кількості, мовець не дає нової інформації.
3. Пауза пошуку слова – зупинка в мовленні тривалістю 1.031 секунди.

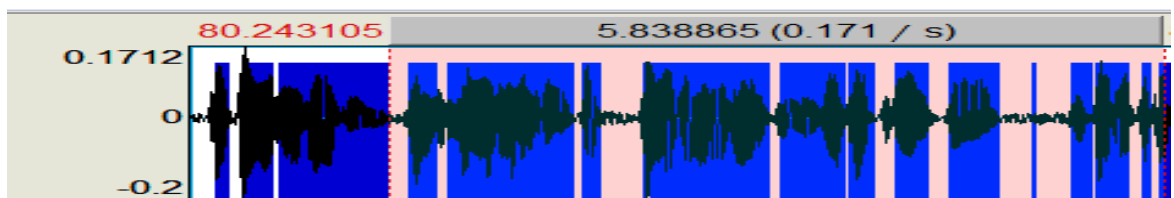

Рис.2.3 Спектрограма паузи пошуку слова у висловленні: «*I wasn't involved in that honestly I was not involved yeah I was not involved in that I'd like to... uhh... I'd have to take a look at it but I was not involved*»

Таке нелогічне, позбавлене інформаційності та розвитку мовлення можна охарактеризувати українським прислів'ям «товкти воду в ступі», тобто марно гаяти час без користі. Ще одним із прикладів цього феномену можна вважати фрагмент інтерв'ю з українського політичного дискурсу, у якому журналіст Р. Скрипін говорить з політиком О. Царевим на тему Другої світової війни на телеканалі «ГромадськеТВ» :

С: Коли почалася Друга світова війна?

Ц: Еммм... Що?

С: Коли почалася Друга світова війна?

Ц: Волинська різня...

С: Ви чуєте мене? (96).

На перший погляд цей фрагмент може свідчити про відсутність знань, яку один із учасників спілкування намагається приховати, але є інші причини ухилення від прямої відповіді. Перш за все, для людей, які жили в Радянському Союзі, важко розділяти терміни «Друга світова війна» та «Велика вітчизняна війна», оскільки перші сторінки ДСВ були неприємні для радянських політиків. Друга причина полягає в тому, що О. Царев не мав інших аргументів у дискусії, але хотів залишатися при своїй думці і вести розмову в своєму руслі, уникаючи незручних для себе запитань та відтягуючи свою відповідь.

Таким чином, пауза пошуку слова не завжди є мовчанням, тобто мовлення може бути використане для відтягування часу. Несуттєво змінюючи подачу фрази, мовець продовжує шукати релевантну відповідь на запитання, окрім цього, як у прикладі з Дональдом Трампом, він наголошує на свою непричетність до подій.

За професором М.П. Кочерганом, мовчання, тобто пауза, також несе інформацію, що в аналізованому нами прикладі є протилежною: мовлення

не несе нової вербальної інформації [16, с. 33]. Більш того, авторитетний паузолог Дж. О'Коннор стверджує, що паузи говорять про людину так само, або навіть більше, ніж слова [81]. Тому відсутність чіткої відповіді дає нам нові факти, які можна інтерпретувати в різних ситуаціях. Наприклад, нижче поданий фрагмент тексту з відео, яке отримало низку коментарів і від звичайних користувачів сервісу Youtube, і від відеоблогерів, журналістів та політичних експертів.

«Funny... and deeply disturbing: This man has absolutely no clue what he is talking about» (99)

«Trump is just stupid and ignorant. I doubt that he will stay in the office for more than 12 months» (99)

«Is it possible that Trump has dementia?» (99)

З вищенаведених коментарів ми виділили наступні лексичні одиниці, що виражають агресію:

- *Funny... and deeply disturbing* – іронія;
- *stupid and ignorant* – образа;
- *Trump has dementia* – сарказм та образа.

Як висновок, ми стверджуємо, що наявність лексичних одиниць, що виражають агресію, є свідченням зневаги до мовця та негативної оцінки його повідомлення. Досліджуючи численні коментарі та результат впливу цього відеоролика на аудиторію, доходимо висновку, що паузація як просодичний засіб стала однією з причин агресії та звинувачень у сторону Дональда Трампа. Користувачі натякали на його некомпетентність, неосвіченість, проблеми з психічним здоров'ям тощо. Тобто відсутність релевантної інформації стала причиною образливих коментарів та суджень. Це підтверджує той факт, що і вербальні, і невербальні засоби інтерпретуються людьми та формують загальне ставлення до мовця. Паузація виступає

додатковим джерелом інформації, яка потім може бути використана в дискурсі проти самого мовця.

Розгляньмо *емотивну*, або ж *психологічну*, паузу, яка слугує певною мірою зброєю в руках оратора. Використовуючи її, створюється емоційне напруження, підсилюється інтерес, акцентується увага. Окрім цього, таке мовчання – це можливість діалогу з аудиторією [5, с. 93]. З психологічної точки зору, людям недостатньо лише слухати, вони хочуть бути почутими. Психологія натовпу, наука, яка вивчає поведінку людини серед великої кількості людей, наголошує на тому, що феномен групи пов'язаний із необхідністю індивідуума відчувати єдність з усіма її членами, тобто бути одним цілим. Контролювати велику кількість людей – це справжній талант, який багато в чому залежить від ораторського мистецтва лідера. Вища ступінь такого контролю – це вміння дозволяти натовпу виражати емоції, що підсилює початкову ідею та згуртованість в цілому. Розгляньмо цей вид паузи на відео з виступу Дональда Трампа, розділивши відео на декілька змістових блоків

(/ – коротка пауза, // – середня пауза, /// – довга пауза):

«I believe the best path / to a more peaceful world are proud independent and sovereign nations that serve and respect their own people/ we can't have madmen/ out there/ shooting rockets all over the place /// and by the way // Rocketman should have been handled a long time ago /// little rocket man we're going to do» (5).

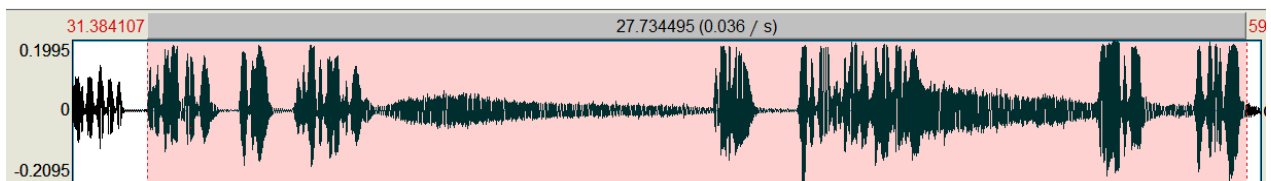

Рис.2.5 Спектрограма висловлення *«I believe the best path to a more peaceful world are proud independent and sovereign nations that serve and*

respect their own people we can't have madmen out there shooting rockets all over the place and by the way Rocketman should have been handled a long time ago little rocket man we're going to do»

Розгляньмо послідовність пауз у виділеному фрагменті: «*we can't have madmen/ out there/ shooting rockets all over the place/// and by the way// Rocketman should have been handled a long time ago /// little rocket man we're going to do*». Мовець робить коротку зупинку в середньому тривалістю 0.590-0.60 с., потім слідує довга пауза довжиною в 8.907 с.

Рис. 2.5 Спектрограма емотивної паузи у висловленні «*we can't have madmen out there shooting rockets all over the place and by the way Rocketman should have been handled a long time ago little rocket man we're going to do*».

Наявність цієї паузи дозволяє натовпу виразити свої емоції та , в цьому випадку, позитивне, схвальне ставлення до ситуації. Розгляньмо низку інших причин використання цього прийому політиками та іншими особами. Під час виступу оратори досить часто заглиблюються у зміст своєї промови, забуваючи про ціль, що схематично зображено на рисунку 2.6.

Це призводить до втрати інтересу, нудьги, швидкої втоми слухачів та монотонного читання з боку оратора. Ефективність такого виступу є дуже низькою.

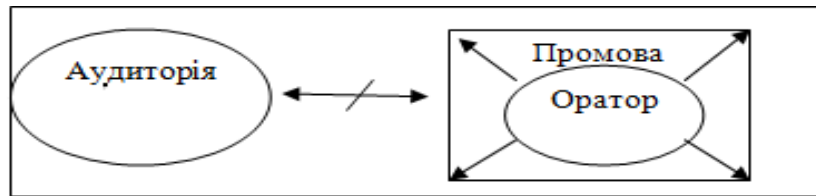

Рис. 2.6 Відсутність зв'язку між оратором та аудиторією

Поряд із цим, є ситуації, коли аудиторія відчуває свою важливість і коли створюється ілюзія того, що мовець підтримує ті речі, про які кожен член групи думав, хотів їх здійснити, але боявся. З психологічної точки зору, люди йдуть за тим, хто обіцяє їм безпеку, біля кого вони відчувають себе захищеними та сильними, хто говорить про страхи та може вирішити їх [82, с. 46]. У цьому випадку ми можемо описати таку взаємодію схемою:

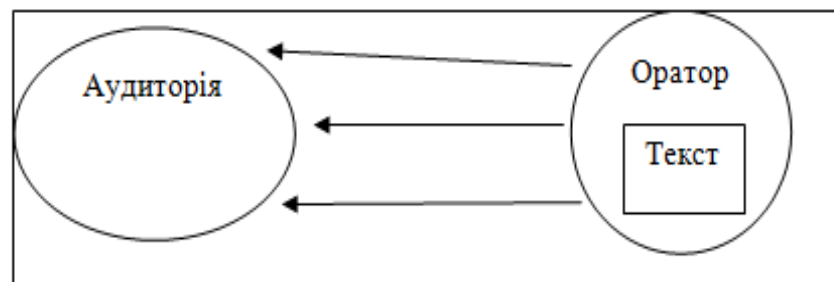

Рис. 2.7 Приклад ефективної взаємодії

Саме тому просодичні засоби відіграють важливу роль у збільшенні ефективності спілкування. В аналізованому прикладі йдеться про те, що напруження у відносинах між Північною Кореєю та США зростає, люди живуть зі страхом ядерної війни. У цей час з'являється лідер, який не лише засуджує погрози країні, але й висміює агресора, використовуючи вираз «*little rocketman*» для позначення лідера Північної Кореї Кім Чен Іна, показуючи відсутність страху та готовність дати відсіч, як наслідок, люди отримують те, що вони хочуть почути – гарантії та відчуття безпеки.

Доповненням впливу просодичних елементів є використання екстралінгвальних засобів.

Рис.2.8 Дональд Трамп під час промови

Як видно з фото, під час емотивної паузи, коли люди висловлюють своє схвалення, тобто прямо залучені до бесіди, і мають право голосу, Дональд Трамп демонструє міцну поставу, суворий зверхній погляд, відсутність посмішки та серйозний вигляд обличчя. Усе це свідчить про те, що людина відповідає за сказані слова та готова довести це, що і створює образ надійного, впевненого та сильного лідера.

Отже, емотивна пауза є шляхом створення діалогу між мовцем та групою людей, виступаючи одним із прийомів ораторського мистецтва. Її вплив у конфлікті потрібно розглядати з психологічної точки зору. Коли людина мовчить, запинається, плутає слова, це свідчить про її страх та невпевненість. Схожий ефект створює пауза пошуку слова чи хезитативна пауза. В проаналізованому прикладі синтагми, які розділяються емотивною паузою, були чіткі, добре структуровані, вимовлялися з впевненістю, що свідчить про те, що використання цього просодичного засобу зумовлене потребою здійснення певного психологічного впливу. У цьому прикладі опонент буде в програвшій позиції, оскільки мовець

встановлює контакт з аудиторією [58, с. 69]. Крім цього, це може свідчити про приховану агресію: «*Rocketman should have been handled a long time ago*». Мається на увазі те, що опонент, у нашому випадку Кім Чен Ін, становить загрозу, яку американське суспільство має за обов'язок ліквідувати. За допомогою вербальних засобів передається інформація, а темпоральні показники підсилюють та створюють ефект, який, на нашу думку, є парадоксальним: «вжити насильство, щоб запобігти насильству». Демонстрація сили є одним із факторів залякування агресора, що спостерігається на багатьох рівнях, починаючи змінами тональних характеристик мовлення, закінчуючи змінами настроїв у суспільстві.

Крім цього, варто згадати, що в цьому прикладі присутні паузи виділення текстових блоків. Тривалість зупинки між фразами, виходячи з даних акустичного аналізу, становить від 0.73-0.95 секунд.

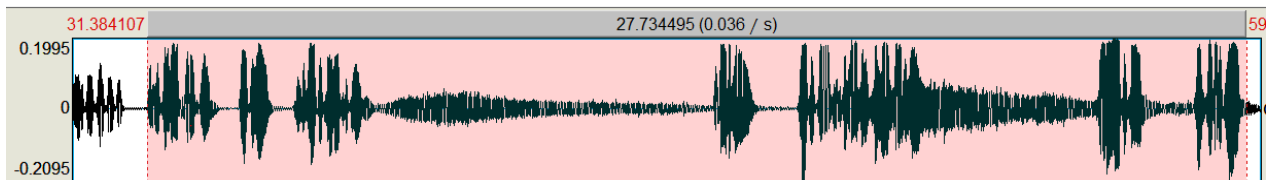

Рис.2.5 Спектрограма висловлення «*we can't have madmen out there shooting rockets all over the place and by the way Rocketman should have been handled a long time ago little rocket man we're going to do*»

Саме вони задають темп мовлення, якщо порівнювати тривалість паузи виділення та тексту, то в середньому вони співвідносяться як 1 до 2, тобто час, який займає мовлення Дональда Трампа, займає 66.6% від цілого, якщо врахувати наявність емотивних пауз, то 40% часу він мовчить і це мовчання є ретранслятором імплікативної інформації.

Зазначимо, що проаналізувавши промови Дональда Трампа, ми дійшли висновку, що в його мовленні хезитативна пауза має незначний

відсоток, близько 15% від загальної кількості пауз. Утім, виходячи з того, що цей вид паузи є зупинкою через розмірковування мовцем над відповіддю і відображає невпевненість та розгубленість, ми припускаємо, що Дональд Трамп говорить постійно. Для нього не є важливим, що подумає суспільство стосовно змісту, він нехтує когерентністю тексту з метою не викликати в аудиторії враження, що він чогось не знає або сумнівається в своїй правоті. Як доказ нашого припущення, розгляньмо приклад відповіді Дональда Трампа під час дебатів з кандидатом у президенти Тедом Крузом:

- *Donald, true or false you've said the government should pay for everyone's health care?*
- *That's false.*
- *You've never said that?*
- *No I said it worked in a couple of cartoons*
- *But you've never stood on this debate stage and says it works great in Scotland*
- *No, I did not.*
- *We should do it here*
- *No, I did not*
- *Did you say if you want people to die on the streets if you don't support socialized healthcare you have no heart*
- *Correct (97)*

З діалогу ми розуміємо, що Тед Круз навіть не встигає запитати Дональда Трампа, як той перебиває його своєю відповіддю, що повторюється декілька разів. Це говорить про жорстку манеру спілкування, у якій присутня агресія та неповага. Така позиція є ознакою того, що Дональд Трамп виправдовує себе. Однак, якщо б у цій конкретній ситуації ми зафіксували хезитативну паузу, це б зменшило його шанси на перемогу в

дебатах. Вияв сумнівів – це слабкість, а враховуючи те, що Дональд Трамп неодноразово повторював, що програють лише слабкі, доходимо висновку, що уникнення хезитативних пауз у будь-який спосіб – це принципове питання теперішнього президента США.

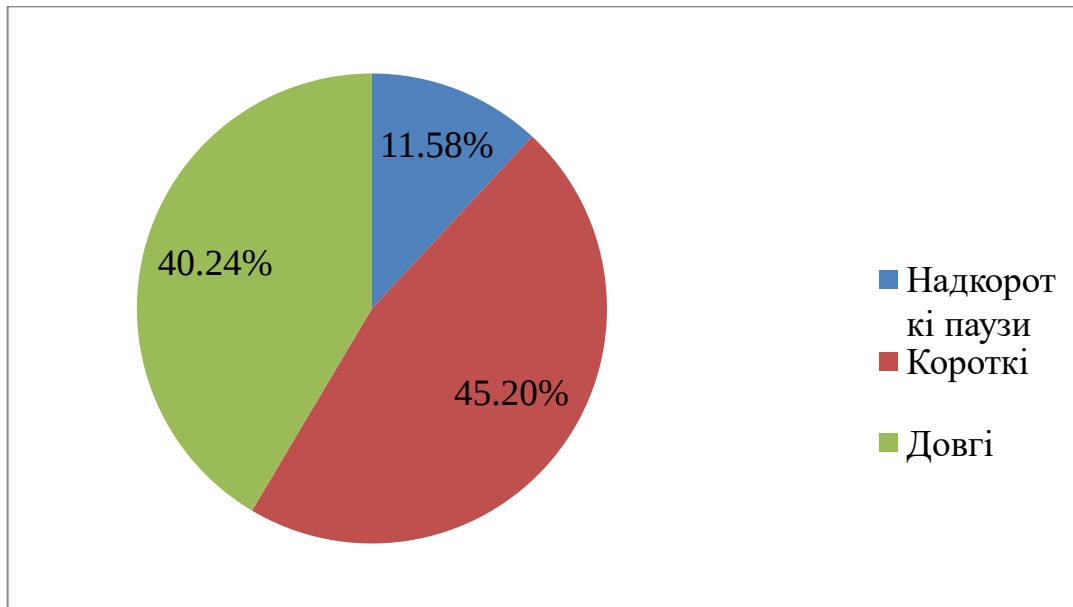

Рис.2.6 Розподіл пауз у мовленні Дональда Трампа за тривалістю.

Побудована діаграма, яка сформована на відеоматеріалах виступу Дональда Трампа загальною тривалістю 130 хвилин, показує відсоткове співвідношення пауз у мовленні. Довгі паузи з'являються приблизно з однаковою частотою, як і короткі. У більшості випадків, це були емотивні паузи. Під час спонтанного мовлення були присутні короткі фрази пошуку слова, набагато рідше хезитативні паузи. Надкороткі паузи ми відносили до конститутивних. На рисунку 2.7 відображено розподіл пауз різних видів у мовленні Дональда Трампа, які було зафіксовано під час акустичного дослідження.

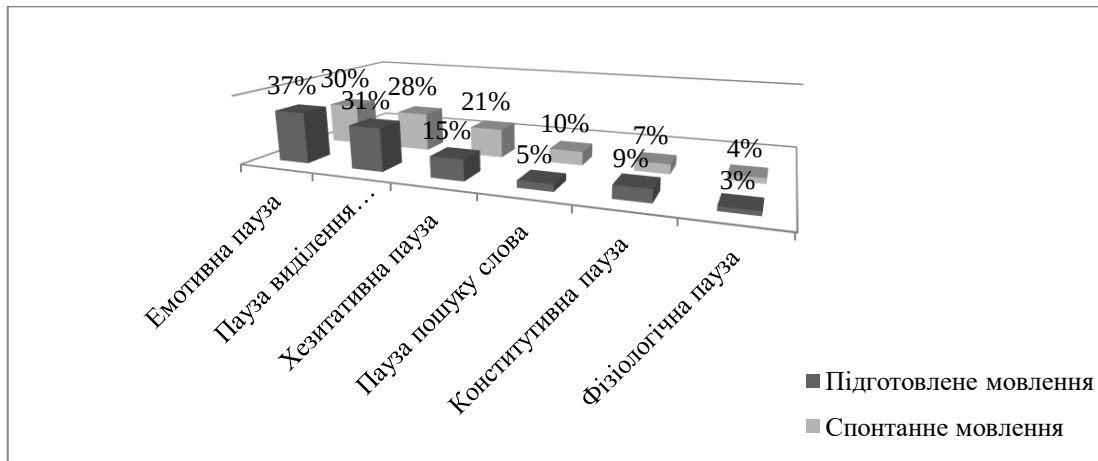

Рис. 2.7 Розподіл пауз у мовленні Дональда Трампа за видами

Підготовлене та спонтанне мовлення Дональда Трампа відрізняється видами пауз. Наприклад, відповідно до емпіричних даних, відсоток використання хезитативної паузи у спонтанному мовленні збільшився на 6% у порівнянні з підготовленим мовленням. Що говорить про пошук мовцем відповіді на запитання. Паузи впливають на зміни ритму та додають уривчастість. Дональд Трамп досить часто робить зупинки у своєму мовленні з прагматичною метою.

Дія силенціального ефекту в деструктивному конфлікті зводиться до підсилення тексту та впливу на аудиторію чи опонента. Психолінгвістичні та соціолінгвістичні паузи є його частинами. На нашу думку, мовчання є частиною комунікації так само, як і мовлення. З цього припущення випливає те, що значущість паузи дорівнює значущості фрази. Однак цей просодичний засіб не завжди приносить користь мовцеві, навіть більше шкодить йому. Пауза пошуку слова формує образ неосвіченої та некомпетентної людини. Ефективний силенціальний ефект створюється за допомогою емотивної та паузи розділення текстових блоків. У цьому випадку комунікація не переривається, а продовжується в площині мовчання.

2.2 Тональні характеристики вербальних засобів вираження агресії

Частота основного тону, тобто ЧОТ, виражає зміни в мелодиці мовлення, до характеристик якої відносять інтенсивність, рух та тривалість. Тон – це суперсегментна одиниця, яку формують, як правило, голосні звуки [11, с. 57]. Зміна ЧОТ свідчить про ставлення мовця до питання, наприклад, навмисне підсилення слів може бути потребою акцентувати увагу тощо.

Агресія – це одна зі складових деструктивного конфлікту, під час якого руйнуються взаємовідносини між людьми, групами та створюються внутрішні конфлікти, коли на захист однієї сторін стають інші люди, які до цього часу не брали участь у ньому. Як приклад, наводимо реакцію суспільства на висловлення Дональда Трампа про актрису Меріл Стріп:

«Meryl Streep, one of the most over-rated actresses in Hollywood, doesn't know me but attacked last night at the Golden Globes. She is a Hillary flunky who lost big. For the 100th time, I never «mocked» a disabled reporter (would never do +that)» (102).

Цей твіт був реакцією на виступ Меріл Стріп, у якому вона наголосила, що *«when the powerful use their position to bully others we all lose» (99)*. Мається на увазі ситуація, коли Дональд Трамп перекривлював журналіста з фізичними вадами. Окрім цього, у виступі Меріл Стріп йшлося про великий внесок у розвиток американського кінематографу акторами з інших країн, які емігрували в Сполучені Штати Америки, що було сказано з метою критики політики екстрадиції імігрантів Дональда Трампа.

Як результат, на іронічну фразу президента *«she is over-rated»* інтернет-суспільство вибухнуло обуренням:

«Mocking anyone (unless you're doing it to be funny - like a comedian might) is typically an asshole thing to do» (99)

«Hun, you're making some wonderful excuses, but we saw you imitate the hands and the voice like the man.» (99)

«If 157 awards as an #actress make #Meryl Streep «overrated» what does 6 #bankruptcies make you as a #businessman» (99)

Тобто одному повідомленню вдалось «мобілізувати» численну кількість користувачів, які стали на захист Меріл Стріп та почали атакувати Дональда Трампа. Ми бачимо, що структура такого конфлікту не є типовою, оскільки паралельно з розвитком однієї конфліктної ситуації починається інша:

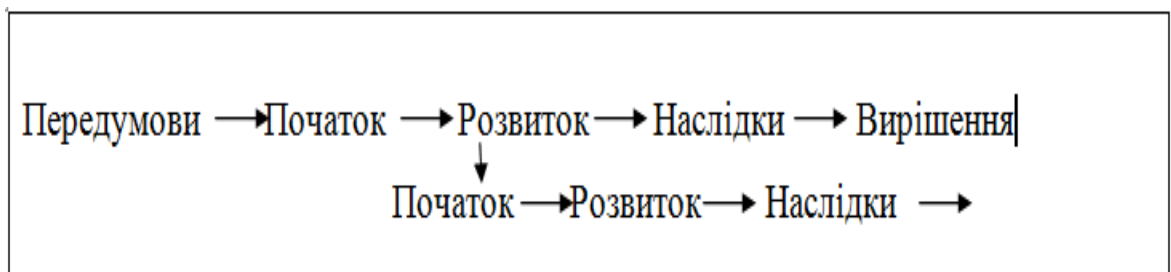

Рис.2.8 Модель розвитку конфлікту

У нашому прикладі це відбувалося так:

Передумови – висміювання Дональдом Трампом журналіста.

Початок 1 – Меріл Стріп висловила свою думку щодо політики президента та засудила його поведінку.

Розвиток I (передумови нового конфлікту) – відповідь Дональда Трампа.

Початок 2 – засудження відповіді Дональда Трампа.

Такий деструктивний конфлікт може продовжуватися безкінечно, кожного разу будуть інші причини, які породжуватимуть нові конфлікти. З цього випливає, що агресія в конфлікті – це марнування часу та ресурсів.

Якщо розглядати промови Дональда Трампа, то можна помітити повну відсутність імплікації, оскільки він вирізняється прямою та грубістю, що можна побачити у його висловленнях:

«Our leaders are stupid» (99), «The most stupid leadership ever» (99).

Використання вербальних засобів вираження образи із врахуванням зростання тону на інвективній лексиці створює образ грубої та прямолінійної людини, що і є логічним, враховуючи позицію Дональда Трама:

«They have put political correctness above common sense, above your safety, and above all else. I refuse to be politically correct» (99).

Дональд Трамп жорсткий у своїх промовах. Порівнюючи його з попередніми лідерами, складається враження, що він один із найагресивніших політиків. Використовуючи висміювання, наприклад:

«One of the generals just recently: but what do you think of ISIS threat? Oh they're very tough they're very... Can we beat him? Well it's going to take a long time. Tough. He's saying ISIS is tough. I do not want that kind of a general» (97), Д. Трамп звучить агресивно та використовує різний темп та тон мовлення, пришвидшуючись на словах «general» та сповільнюючись на відповіді «general».

Ми бачимо, що навіть цитуючи когось, Дональд Трамп наголошує на фразі «ISIS threat», тим самим створюючи додаткове смислове навантаження. Слова генерала вимовляються зі спадною інтонацією на низькому тоні.

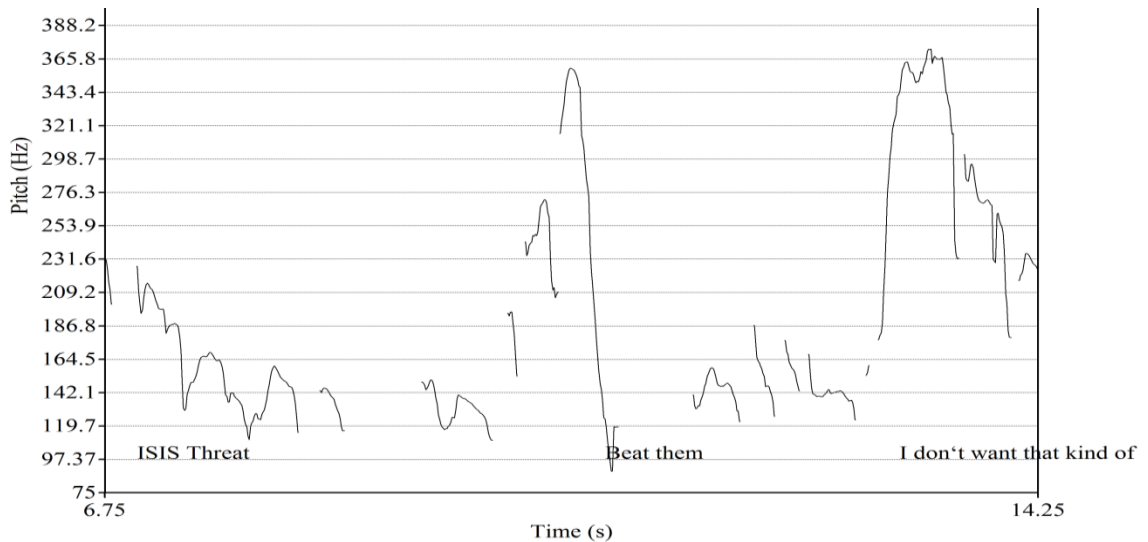

Рис.2.11. Частота основного тону висловлення «*One of the generals just recently: but what do you think of ISIS threat? Oh they're very tough they're very... Can we beat him? Well it's going to take a long time. Tough. He's saying ISIS is tough. I do not want that kind of a general*»

Навіть цитуючи когось, Дональд Трамп наголошує на фразі «ISIS threat» та «I don't want that kind of a general», тим самим створюючи додаткове смислове навантаження. Слова генерала вимовляються зі спадною інтонацією на низькому тоні. Порівнюючи довжину цих речень, ми бачимо, що тривалість майже однакова, але в першому є 8 складів, в той час як в другому лише 5. З цього випливає, що умисне уповільнення та розтягування слів є ніщо інше, як висміюванням та пародією. Тобто в аудиторії створюється враження, що теперішні генерали є слабохарактерні і недієздатні. Вони шукають вирішення проблем шляхом переговорів, оскільки невпевнені в своїй силах.

Продовжуючи роботу з вищезгаданою промовою, ми бачимо, як Дональд Трамп наголошує фразу «*beat them*». Вона є принципово важливою, оскільки журналіст впевнений у потужності армії США, і таке ставлення генерала викликає здивування. Для порівняння, подібний ефект

можна створити, якщо замінити загальне питання спеціальним: «*Why cannot we beat them?*».

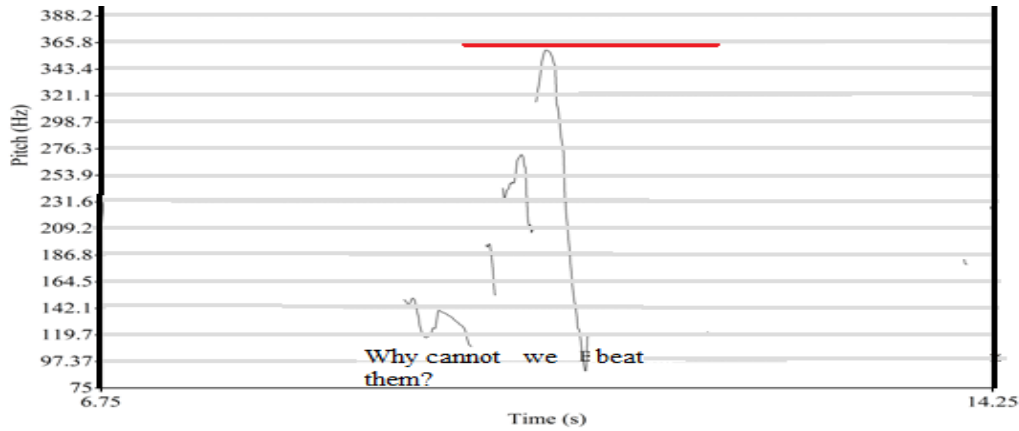

Рис.2.12 Частота основного тону висловлення «*Why cannot we beat them?*»

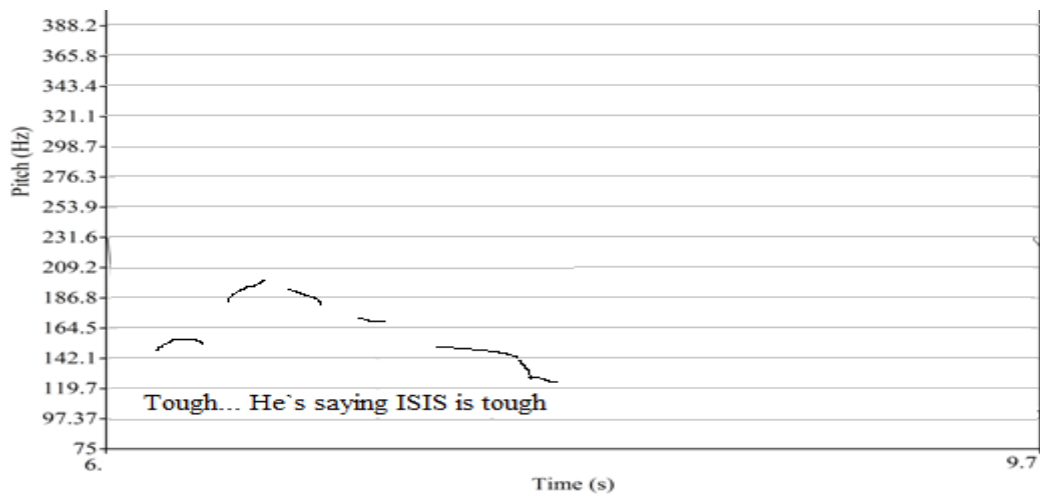

Рис.2.13 Частота основного тону висловлення «*He's saying ISIS is tough*»

На рисунку 2.13 ми бачимо особисту реакцію Дональда Трампа. У другій частині він акцентує на лексичних одиницях «He», «ISIS», лексична одиниця «tough» вимовляється тихіше та навмисно розтягується, що свідчить про наявність іронії в цьому виразі.

Виходячи з цієї інформації, вважаємо, що таке мовлення Дональда Трампа є прихованою агресією, мета якої показати, що незважаючи на слабкість окремих людей, є лідери, які здатні на застосування сили. Ця позиція дозволяє згуртовувати навколо себе людей, оскільки на підсвідомому рівні натовп вибирає сильнішого. Враховуючи стан американського суспільства, яке жило за принципами толерантності та бачило неспроможність лідерів захистити їх від внутрішніх загроз, ми стверджуємо, що підтримка мас, яку здобув Дональд Трамп, залежить від того, що він позиціонує себе як сильного керівника, який ставить захист американців перш за все.

Розгляньмо приклад використання іронії без агресії, лише з метою висміювання свого опонента. Попередній президент США Барак Обама під час свого шоу «Джиммі Кімел лайв» прокоментував пост Дональда Трампа у соціальній мережі:

«President Obama will go down as perhaps the worst president in the history of the United States exclamation point @realDonaldTrump. @realDonaldTrump? At least I will go down as A President! » (103).

Жарт на рахунок того, що Барак Обама, принаймні, «залишить пост» як президент, є відповіддю на образу Дональда Трампа, про те, що він найгірший президент в історії США. Це відео було опубліковане 14 жовтня 2016 року, тобто в самий розпал виборчої кампанії. «@realDonaldTrump?» – це іронічне запитання, після якого йде доволі гостра відповідь «At least I will go down as A President! ». Цікавою є інтонація Барака Обами, оскільки він вимовляє речення, не виражаючи жодних емоцій образи, байдуже, окрім цього виділяється, як правило, ненаголошений неозначений артикль «а», для того, щоб підкреслити той факт, що він є президентом на відміну від Дональда Трампа. Використання іронії та сарказму в деструктивному

конфлікті підкреслює освіченість та інтелігентність мовця, якщо ці засоби вжиті у відповідь на пряму грубу образу. У такій ситуації, коли агресивно налаштований опонент висміюється, а мовець не опускається на його рівень, дозволяє зайняти виграшну позицію в конфлікті. Беручи до уваги поведінку Дональда Трампа в суперечках: *«She is a dog, because she is barking on me»*, *«Hillary's flunky»*, *«These rappers»* *«shitholes countries»*, коли він не підбирає слова для того, щоб висловити свою думку, ми припускаємо, що досліджуючи прояви агресії в конфліктах, варто застосовувати компаративний аналіз, оскільки поняття норми спілкування стирається, якщо розглядати лише поведінку однієї людини [87, с. 70]. Тому варто порівняти мовлення Дональда Трампа із виступами інших політичних лідерів або високопосадовців. Як вже було зазначено, Дональд Трамп є одним з найбільш конфліктних лідерів США, його риторика так чи інакше є проявом агресії стосовно не лише зовнішніх загроз, але й політичних опонентів. Використовуючи інвективну лексику, президент США порушує основні принципи дипломатії, що є неприпустимо для лідера країни [74, с. 23]. Утім засуджуючи його дії, люди намагаються не опускатися до його рівня. Наприклад, після інциденту, коли Дональд Трамп назвав імігрантів людьми, які приїхали з *«shitholes countries»*, речник ООН заявив:

«...these are shocking and shameful comments from the President of the United States. I'm sorry but there's no other word one can use but «racists», you cannot dismiss entire countries and continents as shitholes whose entire populations who are not white are therefore not welcome» (6).

З акустичного аналізу ми бачимо, що мовлення не містить у собі змін, які б виступали маркерами агресії чи свідчили про обурення. Навіть у фразі *«I'm sorry but there's no other word one can use but «racists»»* тон

залишається незмінним, але ми розуміємо, що стилістично вона є навантаженою, оскільки у ній Дональда Трампа звинувачується у расизмі.

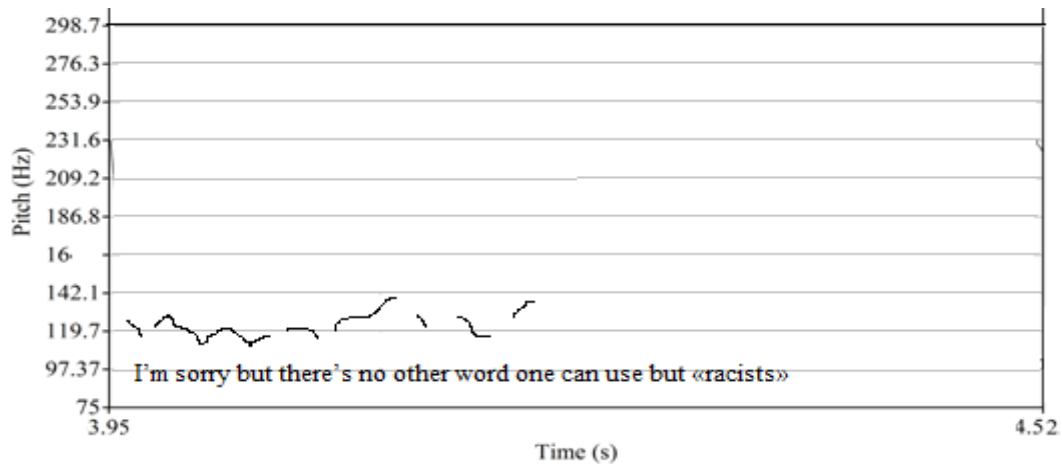

Рис. 2.14 Частота основного тону висловлення «*I'm sorry but there's no other word one can use but «racists»*»

Мовлення монотонне, темп чіткий, інтонація спокійна та рівна. Така побудова виступу є характерною для людей, які не можуть розкидатися фразами через свою позицію в суспільстві. Тобто політична коректність полягає не лише в виборі лексики, але й в манері мовлення.

Досліджуючи характеристику ЧОТ політкоректного мовлення, ми знайшли пояснення ситуації, яка склалася в українському політичному дискурсі. Ми дуже часто чуємо в новинах, що європейські та американські лідери висловлюють глибоке занепокоєння щодо стану речей в Україні, у відповідь на це українські політики, ЗМІ та прості громадяни обурюються та кажуть, що світ бездіяльно спостерігає за нашими проблемами і не приймає жодних рішень, окрім свого «глибокого занепокоєння». Спробуємо розібратися у цьому. Мова дипломатії – це стійкі правила розмови, які регулюють всі рівні мови: фонетичний, лексичний, граматичний тощо. Так склалося, що основним принципом є побудова речення з використанням модальних дієслів, які є відсутніми в українській мові. Їхня основна мета –

це знизити категоричність речення та пом'якшити його. Ця особливість прослідковується не лише в мовленні політиків, але й звичайних людей. Тому від англomовної людини можна почути «You'd better», «You might», «You would» замість «GO», «DO», «ASK». Переклади заяв політиків українською мовою сприймаються суспільством як слабкодухість або байдужість, оскільки ми не маємо розвиненої категорії модальності. Окрім того, світові політики намагаються уникати змін в інтонації, підсилення голосу, адже це може бути розцінене як прояв агресії, що може призвести до розвитку конфлікту. Дональд Трамп, на відміну від решти політиків, не переймається стосовно свого мовлення, що й створює навколо нього безліч конфліктів, оскільки більшість заяв, не враховуючи використання прямої агресії, побудовані у прямій формі, яка в дипломатії вважається грубою.

Отже, агресія виражається не лише вербально, але й знаходить відображення на просодичному рівні. Тобто зміни тону, темпу, паузації, наголосу свідчать про наявність відхилення від норми. Агресія – це швидкий шлях до руйнування, справжня майстерність – це довести свою правоту, залишаючись незмінним у своєму тоні, однак, як показує наше дослідження, все залежить від сприйняття агресії суспільством. Історія має багато прикладів, коли країни потерпали крах, сліпо підтримуючи тиранію, репресії та насильство. Не чуючи думок тверезо мислячих людей, суспільство стає на межі занепаду та розділяє відповідальність за злочини своєї влади.

Розгляньмо приклад вираження агресії шляхом тональних змін. Дональд Трамп у своєму виступі згадав американського гравця, який не встав під час виконання національного гімну у знак протесту. Ця ситуація викликала резонанс у суспільстві. Варто зазначити, що навіть деякі противники Дональда Трампа вбачають у цьому вчинку зневагу до символів

США. Завершенням цього конфлікту стало звільнення гравця, що і наголосив Президент:

«When somebody disrespects our flag, to say get that son of a bitch up the field right now...out... and He`s fired! HE`S FIRED!»

На графіку акустичного дослідження ми бачимо, що ЧОТ знаходиться в діапазоні від 169 до 250 Гц, але є дві точки екстремуму це 130 та 360 Гц. З частотою 130 була вимовлена ритмічна група *son of a bitch*. На нашу думку, прагматичне зменшення ЧОТ виражає розчарування у гравцеві, який виявив неповагу до державних символів. З частотою 360 Гц Трамп вимовляє вдруге синтагму *He is fired*. Це акцентування підвищує рівень ЧОТ, окрім того, на цій синтагмі він переходить в крик. Ми вважаємо, що це, в першу чергу, таке наголошення на тому, що меч правосуддя Трампа дістане кожного, хто посягне на святі для кожного американця речі. Шквал овацій публіки, який чути на відео, свідчить про те, що агресія по відношенню до «ворога» була сприйнята як належне.

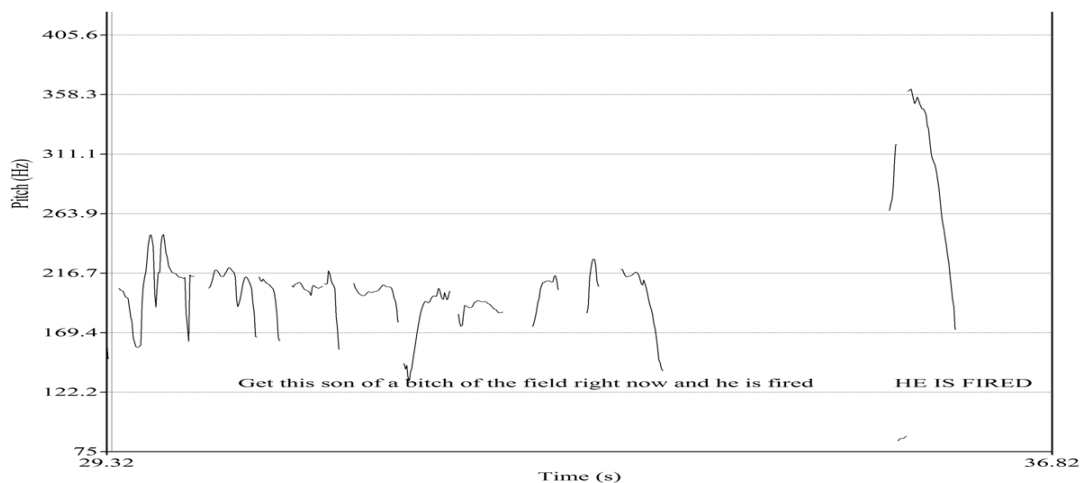

Рис. 2.15 Частота основного тону висловлення *«get that son of a bitch up the field right now...out... and He`s fired! HE`S FIRED!»*

Щодо загальної характеристики мовлення Дональда Трампа, провідні американські лінгвісти та журналісти виділяють низку характеристик, які ми розглянемо на прикладі невідомої промови:

No no it's got to include the wall. We need the wall for security, we need the wall for safety, we need the wall for stopping the drugs from pouring in. I would imagine that the people in the room both Democrat and Republican. I really believe they're going to come up with a solution to the problem which has been going on a long time and maybe beyond that immigration as a whole but any solution has to include the wall because without the wall it all doesn't work. you could look at other instances, look at what happened in Israel they put up the wall, they say solve the very major problem. We need the wall, we have to have the wall for security purposes. Security is number one and so the answer is have to have the wall. thank you

Рис.2.16 Відповідь Дональда Трампа на питання про зміну міграційних законів

Граматичний рівень: надмірне вживання простих речень з прямим порядком слів «*We need the wall*»;

Стилістичний рівень: повторення «*we need the wall*» вжито 4 рази, не враховуючи інші фрази, які також підкреслюють потребу у будівництві стіни; навмисна трансформація порядку слів у реченні, з метою поставлення смислового значущого слова в кінець «*safety*», «*security*»; загальна незв'язність мовлення, повторення, використання наказових речень «*look at*».

Фонетичний рівень: використання простих двоскладових слів, значна частина односкладових «*wall*» «*look*» «*need*», три-та більше складові слова вживаються лише за нагальної потреби (*Israel*) або неможливості підібрати синонім (*immigration*), зазвичай останні склади ковтаються; наголос на останньому слові в реченні; синтагми розмежовуються емотивними

паузами; РГ закінчуються енклітиками. Ритмічний малюнок цієї надфразової єдності ми наводимо на рисунку 2.17.

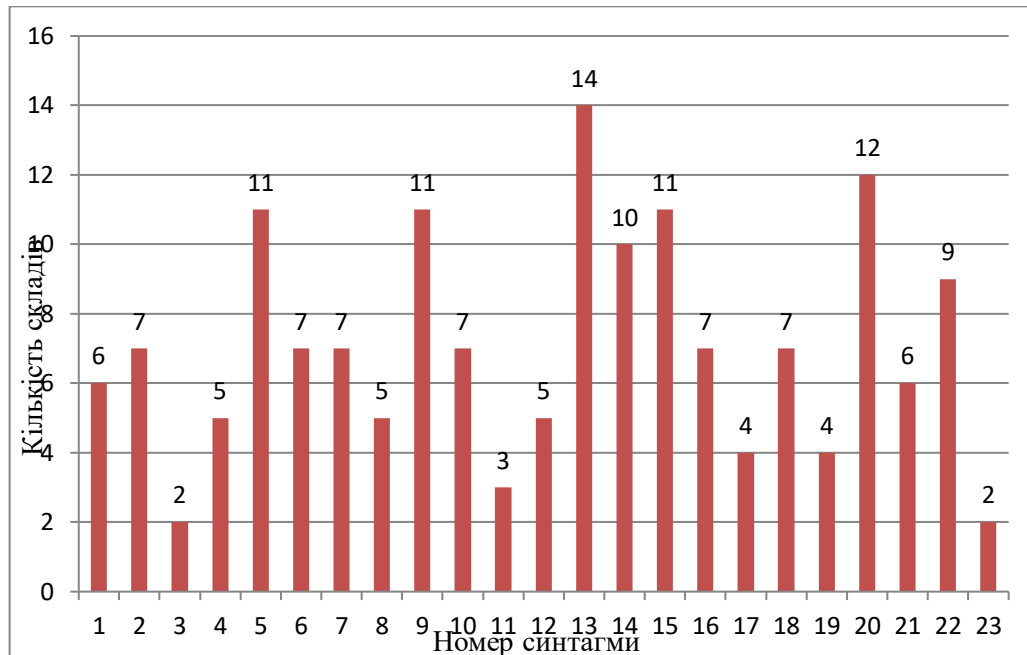

Рис. 2.17 Ритмічна структура промови Дональда Трампа

Ритмічна структура мовлення неоднорідна. Згідно емпіричних даних, представлених у таблиці, середній розмір синтагм становить 6 складів, наявність синтагм розміром 11 складів створює неоднорідний ритм мовлення, однак вони вирізняються великою кількістю енклітиків та проклітиків. Це пояснюється тим, що Дональд Трамп вимовляє складні слова, редукуючи останні склади слова. Втім, ритм не монотонний, адже майже кожна синтагма має окрім основного наголосу додатковий. Президент акцентує увагу на лексичних одиницях «*wall*», «*safety*», «*security*».

Така організація ритмічної структури мовлення є типовою для Дональда Трампа. Вона характеризується неоднорідним ритмом, велике скупчення коротких синтагм переривається час від часу довгими, які містять у собі основне повідомлення, або акцентують питання. Ця

інформація може бути підсилена повторенням важливих тез у наступних синтагмах.

Загалом, така характеристика підходить для опису мовлення типового американця. Це створює підґрунтя для обговорення рівня освіченості, розумового здоров'я та насмішок Дональда Трампа, оскільки його вербальна поведінка йде всупереч уявленням про президента. Американський лінгвіст з університету Джорджтауна Дж. Склафані припускає, що суспільство втомилося від «високоінтелектуальних» лідерів, які нічого не змінюють, у той час як Трамп створює своїм мовленням навколо себе атмосферу довіри, тому що він говорить як ваш тато, мама, бабуся, його сприймають як члена сім'ї. Ще однією особливістю можна вважати використання фрази «believe me», яка, як правило, починає текстовий блок та закінчує його, підсилює довіру, фокусує увагу та вона в усіх випадках виділена інтонаційно:

«and believe me her and Bill had a bad evening believe me» [97].

За словами Склафані, Дональд Трамп, використовуючи просодику та засоби невербальної комунікації, створює власний бренд мовлення. На нашу думку, таке припущення має логічне підґрунтя. Під час дослідження виборчої кампанії було помічено загальну незв'язність мовлення Дональда Трампа, у деяких моментах він суперечив самому собі хвилину тому. Цей факт дає підстави вважати, що помилки Трампа не свідчать про розумове відхилення, а є скоріше цілеспрямованим ходом, який забезпечує збільшення кількості прихильників. Якщо брати до уваги те, що за даними статистичних досліджень, люди доволі рідко переглядають повні відео виступів, оскільки вони можуть тривати значний проміжок часу, більше того, на телеканалах транслюють лише «важливі» моменти, а під час живої присутності ми чуємо те, що хочемо почути, то логічно припустити

створення Дональдом Трампом таргетованих відео, які є фрагментами повних виступів. Таргетована агітація (англ. Target – ціль) – вид агітації, який спрямований на певну аудиторію [73, 74]. Для пояснення розглянемо приклад таргетованої реклами та алгоритм роботи пошукових систем: ви шукаєте якусь річ, що вам потрібна, ваш запит відслідковується та передається до бази даних, через деякий час, ви бачите на якомусь сайті безкоштовну рекламу, яка стосується того товару, що ви шукали, чи подібного.

Почнемо з того, що в сучасному світі політику важко вибрати позицію, яка буде задовольняти всі частини суспільства, оскільки інтереси груп можуть не тільки відрізнятися, але бути цілком протилежними. В даній ситуації таргетована агітація дозволяє розділити групи за їх класовою, расовою чи соціальною приналежністю та проводити передвиборчу кампанію збільшуючи електорат, оскільки кожна із груп почує ту інформацію, яку вона хоче почути. З іншого боку, мовлення Дональда Трампа, яке характеризується агресивністю, нетактовністю та порушенням норм дипломатичного як на лексичному рівні, так і на просодичному рівні, створює прецедент у політиці.

Організація ритмічної структури мовлення може бути неоднорідною, що призводить до зміни ритму. За допомогою акустичного аналізу проаналізуємо тривалість синтагм та їх вплив на побудову ритму. В прикладі промови Дональда Трампа ми розділяємо межі РГ косою лінією (/), фрази – двома косими лініями (//), після синтагми в дужках зазначається її номер, цифрові позначення над текстом – це тривалість одиниці ритму в мілісекундах.

Дональд Трамп: *I `think that's going to `happen/ (1) there's also `tremendous*

'benefit to `NATO / (2) when `people `pay/(3) what they have to be `paid//(4)
840 777
but I `believe that/(5) you `know when I `look at the `numbers in
419 410
'Germany// (6) and some other `countries/(7) `they may not `like/(8)
900 1032
'Donald Trump//(9)
620
but you `have to `understand/(10) that `means I'm `doing a `good `job/(11)
1017 1027
because I'm `representing the `United States//(12) `Angela is `representing
'Germany// (13) 1865 1785
she's doing a `fantastic job // (14) my `predecessors did `not do a `very good
job//(15) 1668 2630
but `we'll try and `catch you okay/(16) we'll try/(17)
2113 606

Ми подаємо ритмічну схему цієї надфразової єдності у вигляді графіку, який зображено на рисунку 2.18.

Рис.2.18 Тривалість ритмогруп у промові Дональда Трампа

Як ми можемо бачити, ритм мовлення вирізняється неоднорідністю. Ритмоодиниці вузького діапазону тривалості за кількістю складів дорівнюють або навіть більші, ніж ритмічні групи, які знаходяться в діапазоні тривалості 1000-1500 мс. Наприклад, РГ №6 – 13 складів,

тривалість 410 мс, РГ № 13 – 13 складів, тривалість 1785 мс. Це говорить про швидкий темп мовлення, який переходить у повільний, коли мовець має на меті підкреслити щось та привернути увагу мовця. Це підтверджується рівнем інтенсивності окремих синтагм, який зображено на наступному рисунку.

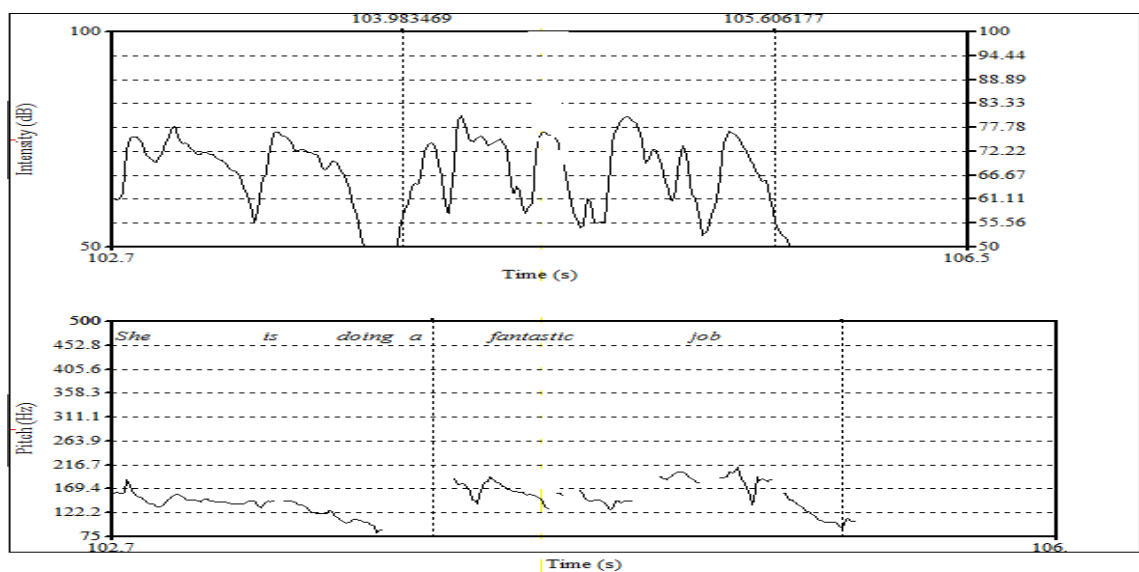

Рис. 2.18 Аналіз інтенсивності та ЧОТ в синтагмі «*She is doing a fantastic job*»

Ми бачимо, що ритмічна одиниця «*fantastic job*» знаходиться в діапазоні 55-80 дБ, крім того, зважаючи на показники акустичного аналізу, ми робимо висновок, що кожен склад цієї синтагми наголошений, мовець вимовляє це слово по складах, акцентуючи на ньому.

Загальна тривалість цієї надфразової єдності становить 34816 мс, з них 16266 мс це тривалість пауз. У відсотковому співвідношенні тривалість активного мовлення становить 53.3%, що може свідчити про нормальну ритмічну структуру, втім, враховуючи дані, що розташування та тривалість пауз була нерівномірною та різні діапазони тривалості окремих ритмогруп, ми робимо висновок про неоднорідний та уривчастий ритм мовлення

Дональда Трампа. В промові він згадує своїх попередників та, використовуючи аналогічний прийом акцентування, згадує їх у фразі «*my predecessors did not do a very good job*» (мої попередники робили свою роботу погано [переклад наш]). Тривалість цієї синтагми становить 2630 мс, інтенсивність знаходиться в межах 61-81 дБ, зокрема такі ритмічні одиниці: «*predecessors*» (80 дБ), «*not*» (79 дБ), «*do*» (77 дБ), «*very*» (81 дБ). Це свідчить про негативну емотивну оцінку. Лексичні засоби вираження агресії в даній надфразовій єдності приховані, оскільки Дональд Трамп не використовує прямі звинувачення, тобто замість конкретних імен він вживає лексичну одиницю «попередники», ніби розділяючи відповідальність за теперішній стан речей між усіма, хто був до нього. Цікавим є зворот «*did not do a very good job*», оскільки в цій фразі відсутні одиниці, які б виражали пейоратив, наприклад «*did a very bad job*». Виходячи з цього, мовець досяг своєї мети – дати негативну оцінку, без використання засобів, що відкрито виражають агресію. В цьому випадку ми бачимо як за допомогою просодичних засобів, а саме збільшення інтенсивності, уповільнення ритму, Дональд Трамп привертає увагу та засуджує своїх попередників.

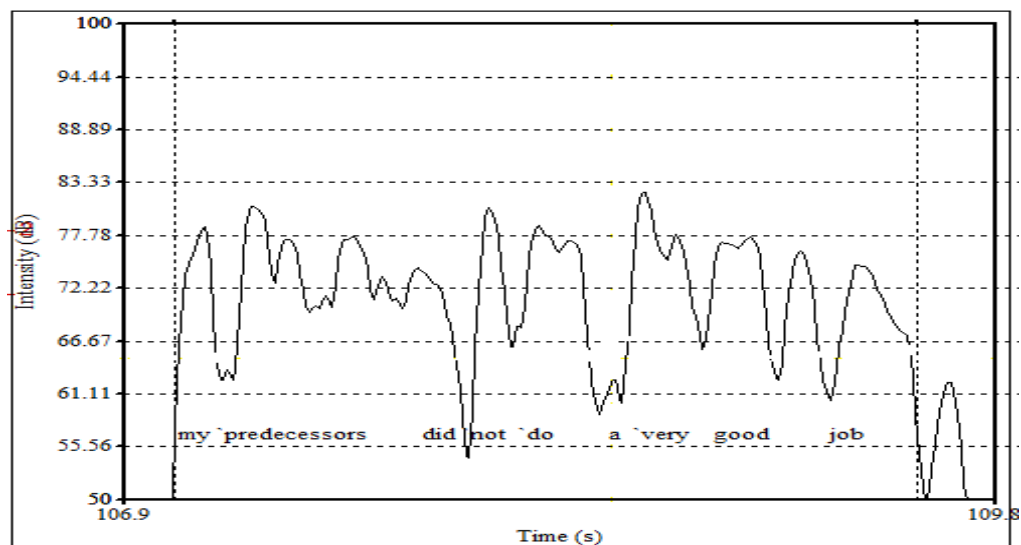

Рис. 2.19 Аналіз інтенсивності синтагми «*my predecessors did not do a very good job*»

Отже, основними тональними характеристиками вербальних засобів вираження агресії є збільшення ЧОТ, використання емотивної паузи, зміни інтенсивності мовлення та неоднорідна ритмічна структура мовлення.

2.3. Мелодійний контур мовлення Дональда Трампа

Мелодійний контур – це інтонаційний параметр мовлення. Є три основні тони – низхідний, висхідний та рівний [33,36,41]. В політичному мовленні рівний тон зустрічається дуже рідко, адже його використання створює ефект байдужості [41, с.67]. Найчастіше ми зустрічаємо в мовленні висхідний тон, що йде всупереч правилам, згідно яких речення мають бути оформлені спадним тоном. Комунікативні типи речень характеризуються використанням різних тонів. Окрім цього, мелодика є засобом для встановлення контакту з аудиторією.

Особливості мелодійного контуру мовлення Дональда Трампа залежать від манери спілкування. Як було зазначено, Президент використовує у своїх промовах значну кількість імперативних конструкцій: *«look»*, *«believe me»*, *«do»* тощо. В більшості випадків ці конструкції було оформлено в окремі ритмічні групи. Смислова роль підкреслюється наголошенням цих лексичних одиниць та їх виокремленням за допомогою пауз. Ми вважаємо, що наказовий стиль у спілкуванні та ці дієслова можна віднести до вставних слів, а у випадку з конструкцією *«believe me»* – до слів паразитів.

«and \believe me 'her and 'Bill had a 'bad 'evening \believe me» [97].

У прикладі спадний тон позначено косою лінією (\). Ми розглядаємо цю ритмогрупу як підсилювальний емоційний засіб. Мовець спонукає аудиторію вірити в подану інформацію. Використання кільцевого повторення посилює основне повідомлення. Інтонація категоричності створює певний психологічний ефект, мета якого – створити образ лідера, який відповідає за свої слова та дії.

Розгляньмо інший приклад використання спадної інтонації. Президент критикує засоби масової інформації, використовуючи такі лексичні одиниці із негативним значенням як «фейкові новини», «брехуни», «продажні ЗМІ» [99]. Це лише невелика частина коментарів та постів Дональда Трампа, які він опубліковує на своїй сторінці у соціальній мережі «Твітер». Конфлікт Президента США із ЗМІ загострився під час одного з його виступів, коли журналіст Джордж Рамос, який до того критикував міграційний закон Дональда Трампа, спробував задати запитання:

«Sit down. You haven't been called. Sit down. Sit down. No, you don't. Go back to Eurovision. Sit down» [97]

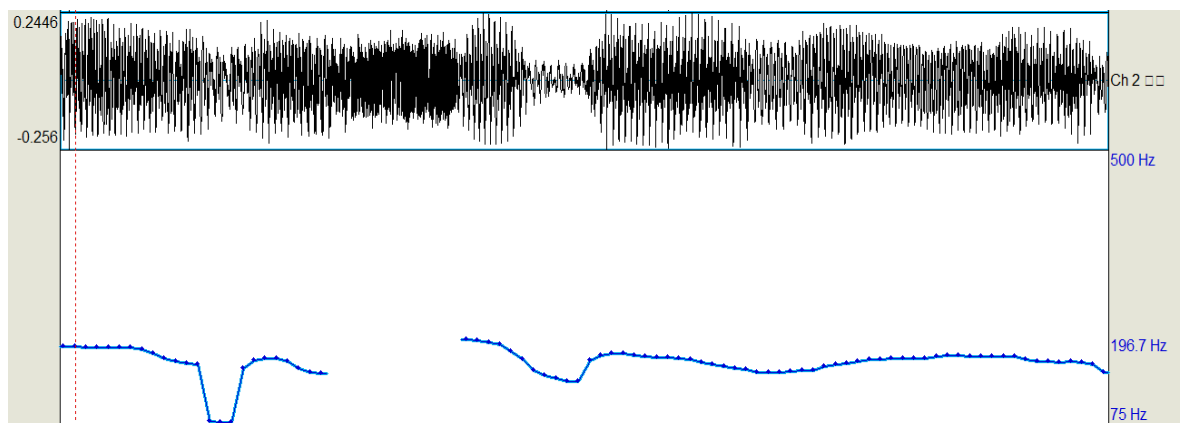

Рис.2.19 Мелодика контуру РГ «Sit down. You haven't been called»

Виходячи з даних акустичного аналізу, ми бачимо, що ця ритмічна група має спадну інтонацію. Враховуючи, що ЧОТ знаходиться в діапазоні 75-216 Гц, ми можемо зробити висновок, про наявність відкритої агресії.

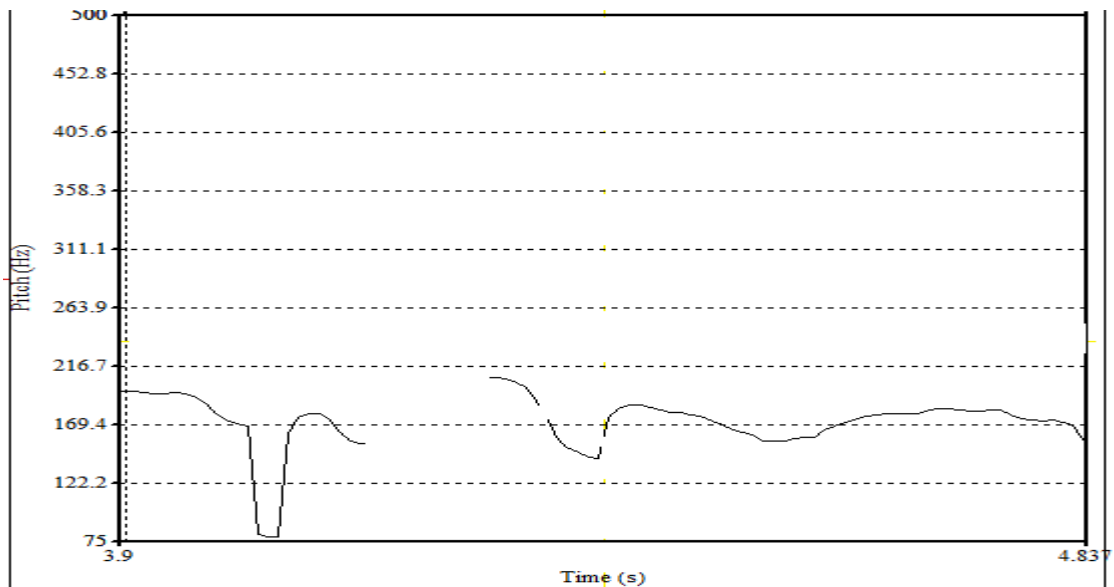

Рис.2.20 ЧОТ РГ «Sit down. You haven't been called»

Інтонація неповаги, яка підсилюється вербальними образами, а саме сарказмом «*Go back to Eurovision*».

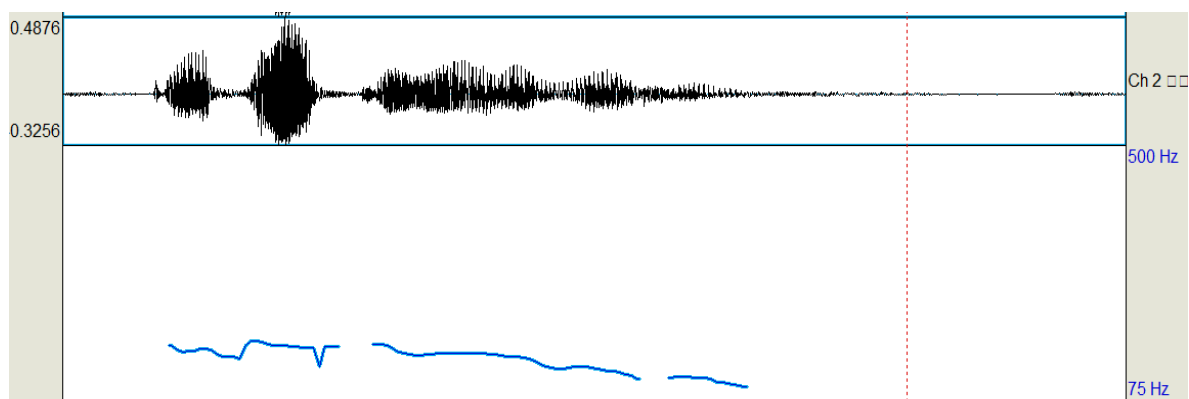

Рис. 2.21 Мелодика контуру «Go back to Eurovision»

Це є неприпустимим для лідера світового масштабу. Дональд Трамп ігнорує журналіста через свою особисту неприязнь. Ритмічна одиниця «*Sit down*» вимовляється грубо, жорстко, більш того, третє повторення містить у собі відтінок огиди, неприйняття того, що говорить журналіст. На закінчення конфлікту Трамп вдається до використання «фізичного»засобу вираження агресії та кличе свого охоронця.

Саме спадна інтонація в цьому випадку є свідченням агресії. Ритмічна структура є уривчастою та створює динамічність мовлення. Тому ми можемо зробити висновок, що інтонаційні особливості мовлення у поєднанні з імперативними конструкціями є маркерами агресії.

Інтонаційна модель мовлення Дональда Трампа містить у собі приховану агресію. Президент має прагматичну мету показати світові та в першу чергу своїм громадянам, що він відрізняється від своїх попередників рішучістю та силою. Та не боїться бути агресивним, адже він це робить з благими намірами. Серед інтонаційних моделей, які присутні у мовленні Дональда Трампа ми виділяємо спадні тони, які є маркерами вираження агресії.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Проведений акустичний аналіз усного мовлення американських політиків, зокрема Дональда Трампа, дозволив побачити організацію ритмічної структури мовлення та з'ясувати роль просодичних елементів у вираженні агресії. З отриманих даних ми зробили такі висновки:

1. Агресія в сучасному політичному дискурсі виражається на просодичному рівні. Прості ритмічні структури, використання паузації та силенціального ефекту, збільшення інтенсивності окремих ритмічних одиниць є маркерами вираження агресії. Конфлікт у площині політичного дискурсу не є новим поняттям, але методи, які використовуються для образи опонента стали прихованими. Такі стилістичні засоби як сарказм, іронія, натяк відображаються на просодичному рівні, шляхом зміни ритму, темпу, наголосу тощо

2. Просодичний рівень мовлення Дональда Трампа характеризується прямою мовлення. Використання простих ритмічних груп зумовлене бажанням мовця досягнути повного контакту з аудиторією. Зважаючи на те, що політики, які дотримуються комунікативних норм дипломатичного етикету, програють у цьому контакті через монотонне мовлення та модальність висловлювань.

3. Пауза, як основний просодичний елемент, відіграє важливу роль не лише в побудові ритму мовлення, але й несе імплікативну інформацію. Мовець може використовувати паузу не лише за прямим призначенням, тобто для членування синтагм, але й для комунікації з аудиторією. В цьому випадку створюється силенціальний ефект. При правильному використанні його дія дозволяє мовцю перенести комунікацію в площину мовчання. Емотивна пауза – це не лише зупинка мовлення, але й можливість аудиторії вступити в діалог з мовцем. Цей вид паузи є найбільш продуктивним, оскільки в цьому випадку мовець може проаналізувати вплив інформації, її сприйняття та оцінку публіки. Щодо інших видів паузи, то хезитативна

пауза майже відсутня в мовленні Дональда Трампа, натомість пауза пошуку слова досить часто використовується в його мовленні.

4. Дослідження паузальних особливостей мовлення Дональда Трампа, дозволило визначити мету використання пауз та їхній вплив на ритмічну структуру усного дискурсу. Ми виявили, що частота використання хезитативних пауз у мовленні Дональда Трампа є дуже низькою, що свідчить про доволі жорстку та впевнену манеру спілкування. У більшості випадків, Президент намагається уникнути хезитативної паузи, використовуючи короткі синтагми, які не мають важливого значення, що є порушенням комунікативних норм, зокрема маскими кількості та релевантості. Припускаємо, що Дональд Трамп ставить кількість мовлення вище за якість.

5. Мовлення Дональда Трампа вирізняється неоднорідними ритмічними структурами та уривчастістю. Про це свідчать наведені графіки частоти основного тону та результати емпіричних досліджень. Зміни інтенсивності, темпу, частоти основного тону створюють немонотонне мовлення. Наголошення важливої інформації, привернення уваги відбувається шляхом використання пауз виділення текстових блоків та зменшення темпу мовлення, ядро ритмічної групи в такому випадку знаходиться в кінці. Синтагми, що мають другорядне значення, вимовляються зі швидким темпом, як правило з використанням енклітиків.

ВИСНОВКИ

Розглянуто тему вивчення вираження агресії у деструктивних конфліктах у політичному дискурсі США. Систематизовані та описані емпіричні дані експериментально-фонетичного дослідження доводять те, що мовлення Дональда Трампа є цікавим та унікальним не лише з боку використання лексичних засобів вираження агресії (пейоратив, інвективна лексика, табу, жаргонізми, тощо), але й вирізняється фонетичними засобами. Поєднання вищезгаданих засобів разом із просодичними елементами, такими як паузація, ритм, темп, мелодика, тон, створюють загальний образ мовлення Дональда Трампа. Простота мовлення та вміння керувати аудиторією, закорема за допомогою просодичних засобів, є ключовими прийомами, які використовує Президент США задля примусового привернення уваги та маніпулювання громадян.

Зважаючи на опрацьовану теоретичну базу дослідження та результати, отримані шляхом проведення акустичного аналізу промов Дональда Трампа, ми робимо такі висновки:

1. Політичний дискурс є предметом дослідження багатьох дисциплін, зокрема лінгвістичних. Дискурс має комплексну природу, сучасний політичний дискурс розвивається в багатьох площинах, чим становить складність його вивчення. В основі дискурсу лежить комунікація. Для ефективного спілкування мовцю потрібно зважати на дотримання комунікативних норм та максим.

2. Вербальні та невербальні засоби вираження агресії знаходяться під заборонаю у дипломатичному світі. Поведінка Дональда Трампа є прецедентом, адже його він вирізняється тим, що порушує норми поведінки. Прояви агресії також можуть бути відображені на просодичному рівні. Зміна ритмічної структури, частоти основного тону, паузація можуть свідчити про імплікативну інформацію, яку мовець хоче передати аудиторії. Такі прагматичні засоби вираження агресії як сарказм, іронія, натяк відображаються у змінах просодичних елементів.

3. Використання Дональдом Трампом простих ритмічних структур пояснюється прагматичною метою бути цікавим аудиторії. Уривчастий ритм, наявність довгих пауз – є показником немонотонного мовлення, під час якого аудиторія знаходиться у напруженні. Контроль над нею здійснюється за допомогою використання емотивних пауз. Силенціальний ефект є переходом спілкування у площину мовчання, де мовець може проаналізувати та оцінити реакцію аудиторії на інформацію.

Вивчення просодичної організації американського політичного дискурсу є перспективним матеріалом для дослідження. Ритмічна побудова мовлення Дональда Трампа є унікальною. На ряду з теорією про використання таргетивних методів подачі інформації, вивчення просодичної організації мовлення та вираження агресії доводять актуальність для подальших досліджень у сфері лінгвістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Александров Д. Н. Риторика : [учеб. пособие] / Дмитрий Николаевич Александров. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 1999. — 534 с.
2. Александрова О. А. Речекоммуникативный статус пауз колебания: дисс. ... кандидата филол. наук : 10.02.19 / Александрова Ольга Александровна. — Великий Новгород, 2004. — 208 с.
3. Алексієвець О. М. Просодичні засоби інтенсифікації висловлювань сучасного англійського мовлення : [монографія] / Оксана Миколаївна Алексієвець. — Тернопіль : Економічна думка, 2002. — 197 с.
4. Алефиренко Н. Ф. Современные проблемы науки о языке : [учеб. пособие] / Николай Фёдорович Алефиренко. — М. : Флинта; Наука, 2005. — 412 с.
5. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі / Т. О. Анохіна. — Вінниця: Нова Книга, 2008. — 160 с.
6. Асеева Ж. В. Лексические средства выражения идеологии политической корректности в современном английском языке: [монографія] / Иркутск, Иркутский государственный лингвистический университет, 1999. — 17 с.
7. Багмут А. Й. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації / А. Й. Багмут. — Київ: Нова Думка, 1994. — 191 с.
8. Білоконенко Л. А. Пейоративна й інвективна лексика в міжособистісному конфлікті. / Л. А. Білоконенко // Філологічні студії. — Вип. 7. Ч. 2. — Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2012. — С. 119-127
9. Борисюк І. В. Форми і функції інтонації українського спонтанного мовлення / Ірина Василівна Борисюк. — К. : Наукова думка, 1990. — 204 с.

10. Виноградов С.И. Нормативный и коммуникативно-прагматический аспекты культуры речи // Культура русской речи и эффективность общения. – М.: Наука, 1996. – С. 121–151.
11. Вольфовська О. О. Фоностилістичні особливості промови як різновиду публічного мовлення політиків / О. О. Вольфовська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. – Острог : Вид-во Нац. ун-ту "Острозька академія", 2015. – Вип. 52. – С. 57–60.
12. Дука А.В. Политический дискурс оппозиции в современной России // <http://hq.soc.pu.ru/publications/jssa/1998/1/a9.html> (Журнал социологии и социальной антропологии. – 1998. – Т.1. – №1).
13. Забужанська І. Д. Темпові флуктуації як засіб виділення семантично-суттєвих мовленнєвих фрагментів / І. Д. Забужанська // Science and Education a New Dimension. Philology IV (19). — Budapest :www.seanewdim.com, 2016. — Issue 84.— P. 77—79.
14. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання: [монографія] / Алла Андріївна Калита. — К. : Вид. центр КДЛУ, 2001. – 351 с.
15. Калита А. А. Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлювання : [монографія] / Алла Андріївна Калита. — Т. : Підручники і посібники, 2007. — 320 с.
16. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. / М. П. Кочерган. – Київ: Альма-матер, 2013. – 368 с.
17. Лисичкіна О. О. Просодична актуалізація логіко-аргументативних інтеракцій (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі англійських ділових переговорів) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04 / Лисичкіна Ольга Олексіївна. — Горлівка, 2010. — 231 с.
18. Мисюров Д. А. Политика и символы / Дмитрий Александрович Мисюров. — М. : РИП-холдинг, 1999. — 124 с.
19. Мороховский А.Н., Воробьева О.П., Лихошерст Н.И., Тимошенко З.В. Стилистика английского языка. – Киев: Вища шк. 1991. – 272 с.

20. О. Р. Валігура // Каразінські читання : Людина. Мова. Комунікація : тези VII Всеукр. наук. конф., (Харків, 2008). – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – С. 33–35.
21. Петренко Д. О. Соціофонетична варіативність вимови політичних діячів Німеччини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / Д. О. Петренко. — К., 2003. — 20 с.
22. Петренко І. В. Лінгвоакустичні характеристики паузації в сучасному англomовному лекційному дискурсі (експериментально-фонетичне дослідження чоловічого та жіночого мовлення в дидактичній сфері): дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.04 / Петренко Інна Володимирівна. — К., 2000. — 210 с.
23. Петрунина Е. С. Просодические характеристики речи лекторов (на материале национального и интернационального вариантов английского языка) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 "Теория языка" / Е. С. Петрунина. — Волгоград, 2007. — 17 с.
24. Поплавская Т. В. Сегментная фонетика и просодия устной речи / Т. В. Поплавская. — Минск. : Минский государственный лингвистический университет, 1993. — 159 с.
25. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Георгій Георгійович Почепцов. — К.: Вид. центр "Київський університет", 1999. — 307 с.
26. Приходько А. Н. Когнитивно-коммуникативная типология дискурсов / А. Н. Приходько // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. — Т. 12. — № 1. — С. 20—24.
27. Рябоконь Г. Л. Дискурсивні особливості Інтернет-публікацій дебатів британського парламенту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.08 "Журналістика" / Г. Л. Рябоконь. — Львів, 2005. — 22 с.
28. Савчук В. І. Комунікативно-прагматичний і соціокультурний аспекти просодичної організації політичного дискурсу: актуальність

- і перспективи дослідження / В. І. Савчук // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету LINGUAPAX — К. : Вид. центр КНЛУ, 2008. — VIII. — Вип. 17. — С. 135—138.
29. Семенова О. В. Інтонаційна організація тексту радіорепортажу (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі французької мови) : дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.05 / Семенова Олена Валентинівна. — К., 2005. — 250 с.
30. Стеріополо О. І. Мова, мовлення, комунікація / О. І. Стеріополо // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету LINGUAPAX — К. : Вид. центр КНЛУ, 2008. — VIII. — Вип. 17. — С. 68—77.
31. Стеріополо О. І. Статистичний аналіз експериментально-фонетичних даних / О. І. Стеріополо // Вісник КНЛУ. Філологія. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. — Т. 6. — № 2. — С. 93—97.
32. Стилистика английского языка / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. Лихошерст, З. В. Тимошенко. — Київ: Вища школа, 1991. — 272 с.
33. Торсуева И. Г. Интонация // Лингвистический энциклопедический словарь / [глав. ред. В. Н. Ярцева]. — [2-е изд., доп.]. — М. : Большая Российская энциклопедия, 2002. — С. 197—198.
34. Шейгал Е. И. Вербальная агрессия в политическом дискурсе // Вопросы стилистики. — Саратов, 1999. Вып. 28 с.
35. Шейгал, Е.И. Вербальная агрессия в политическом дискурсе / Е.И. Шейгал // Вопросы стилистики: Межвуз. сб. науч. тр. Вып. 28. Антропоцентрические исследования. Саратов: изд-во Сарат. ун-та, 1999.- С. 204-221.
36. Auer P. Language in Time : The Rhythm and Tempo of Spoken Interaction (Oxford Studies in Sociolinguistics) / P. Auer, E. Couper-Kuhlen, F. Muller. — Oxford : Oxford University Press, 1999. — 256 p.

37. Bhatia V. *Advances in Discourse Studies* / V. Bhatia, J. Flowerdew, R. Jones. – New York: Taylor & Francis e-Library, 2008. – 273 c.
38. Blake F. M., Newman H. M. *Verbis Non Factis: Words Meant to Influence Political Choices in the United States, 1800–1980*. – Metuchen, N. J. & London: The Scarecrow Press, 1984. – 143 p.
39. Bolinger D. *Language – the Loaded Weapon: the Use and Abuse of Language Today*. – London and New York: Longman, 1980. – 214 p.
40. Boorstin D. *The Image, or What Happened to the American Dream* – New York: Harper and Row, 1961. – 314 p. Braun S. *Democracy off balance* / Stefan Braun. – Toronto, 2004. – 385 c.
41. Brazil D. *The Communicative Value of Intonation in English* / David Brazil. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. – 150 c.
42. Brekle H. E. *War with Words // Language, Power and Ideology*. – Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publ. Co., 1989. – P. 81–91.
43. Brown G., Yule G. *Discourse Analysis*. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1983. – 288 p.
44. Campbell K. K., Jamieson K. H. *Inaugurating the Presidency. // Form, Genre and the Study of Political Discourse*. – Columbia (S. Car.): Univ. of S. Car. Press, 1986. – P. 203–225.
45. Chilton P., Ilyin M. *Metaphor in political discourse: the case of the «common Euro-pean house» // Discourse and Society. Vol. 4. № 1*. – London: Sage Publications, 1993. – P. 7–31.
46. Chlinton P. A. *Analysing Political Discourse: Theory and Practice* / Chlinton. – London: New Fetter Line, 2004. – 200 p.
47. Dijk T. A. *van Discourse Semantics and Ideology* / T. A. van Dijk // *Discourse & Society*. – Dordrecht : D. Reidel Publ., 1995. – Vol. 6. – No. 2. – P. 243–290.
48. Dijk T. A. *van. Discourse, Opinion and Ideologies // Discourse and Ideologies*. – Clevedon: Multilingual Matters LTD, 1996. – P. 7–37.

49. Dijk T. A. van. Discourse Semantics and Ideology // Discourse and Society. – Vol.6. No.2.– 1995. – P. 243–285.
50. Dijk T. van Political Discourse and Political Cognition //Congress Political Discourse, Aston University, July 1997: first draft). // Режим доступа до ресурсу: <http://www.let.uva.nl/~teun/>
51. Finkbeiner R. Pejoration / Rita Finkbeiner. – Amsterdam: Johns Benjamin Publishing Company, 2016. – 312 c.
52. Fraisse P. Rhythm and Tempo [Electronic resource]. — Mode of Access : <http://www.zainea.com/rhythmmandtempo.htm>
53. Friedenberg R. V. Patterns and Trends in National Political Debates: 1960–1996 // Rhetorical Studies of National Political Debates – 1996. – Westport, Conn.: Praeger, 1997. – P. 61–90.
54. Giegerich H. J. English Phonology : An Introduction / Heinz J. Giegerich. — Cambridge : Cambridge University Press, 2003. — 333 p.
55. Givon T. Mind, Code and Context : Essays in Pragmatics / Talmy Givon. — Hillsdale, N.J. : Erlbaum, 1989. — 456 p.
56. Graber D. Political Languages // Handbook of Political Communication. – Beverly Hills, London: Sage Publications, 1981. – P.195–224.
57. Grein M. Dialogue and Culture / Marion Grein. – 2007. – 262 c.
58. Grice H. P. Logic and conversation/ Paul H. Grice. –New York: Academic Press, 1975. – 230 c.
59. Harding D. W. Words into Rhythm : English Speech Rhythm in Verse and Prose (Clark Lectures) / Denys Clement Wyatt Harding. — Cambridge : Cambridge University Press, 2010. — 176 p.
60. Hirsch E. D., Jr., Kett J. F., Trefil J. The Dictionary of Cultural Literacy – 2nd ed. Boston, New York: Houghton Mifflin Company, 1993. – 619 p.
61. Hudak M. G. Labeling: pedagogy and politics / M. G. Hudak, P. Kihn. – London: New Fetter Line, 2001. – 302 c.
62. Hudson K. The Language of Modern Politics. – London: Macmillan, 1978. – 167 p.

63. Hutch E. *Discourse and Language Education* / Evelyn Hutch. – Cambridge: Cambridge university press, 1992. – 326 c.
64. Hahn L. F. *Political Communication: Rhetoric, Government and Citizens*. State College (Pennsylvania), 1998.
65. Kalita A. A. *Cognitive Approach to Phonetic Studies* / A. A. Kalita, L. I. Taranenko // *Discovery Learning : Content-Based Learning for EFL/ESP Teacher*. XIV TESOL National Conference of the Educational Association of Teachers of English to Speakers of Other languages in Ukraine (Kharkiv, April 23-25, 2009). — Kharkiv. — 2009. — P. 22—23.
66. Kawaguchi Y. *Prosody and Syntax : Cross-linguistic perspectives (Usage-Based Linguistic Informatics)* / Y. Kawaguchi, I. Fónagy, T. Moriguchi. — Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2006. — 389 p.
67. Lilja E. *Principles of Rhythm. Temporal and Spatial Aspects* / E. Lilja [Electronic resource]. — Mode of Access : <http://www.academia.edu>
68. Lilja E. *Towards a Theory of Aesthetic Rhythm* / E. Lilja [Electronic resource]. — Mode of Access : <http://www.gu.se>
69. London J. *Cognitive Constraints on Metric Systems : Some Observations and Hypotheses* / J. London // *Music Perception*. — California : UC Press, 2002. — Vol. 19, No 4. — P. 529—550.
70. Low E. L. *Pronunciation for English as an International Language: From research to practice* / Ling Low. — London: Routledge, 2015. — 250 c.
71. Nunnaly S. *Trust in Black America, race, discrimination and politics* / Nunnaly. — New York: New York University press, 2012. — 290 c.
72. Oboler S. *Ethnic labels, Latino lives* / S. Oboler. — London, 1995. — 230 c.
73. Orwell G. *Politics and the English Language*// Orwell G. *Collected Essays*. — London: Heineman, 1966. p. 11–127
74. Pocock A. *Politics, Language and Time*. — New York: Atheneum, 1973. — 290 p.

75. Prykhodko V. Correctness in Political Discourse / V. Prykhodko // Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури / V. Prykhodko. – Вінниця: Планер, 2016. – С. 80–82.
76. Prykhodko V. The notion and the elements of pejorative speech / V.Prykhodko // Професійна підготовка майбутніх спеціалістів у загальноєвропейському мовному контексті: проблеми та перспективи / V.Prykhodko. – Вінниця: Планер, 2017. – С. 115–117.
77. Prykhodko V. The Notion and the Elements of Pejorative Speech / V.Prykhodko // Професійна підготовка майбутніх спеціалістів у загальноєвропейському мовному контексті: проблеми та перспективи / V.Prykhodko. – Вінниця: Планер, 2017. – С. 115–117.
78. Prykhodko V. The notion of maxims in communicative approach / V.Prykhodko // Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов вищому навчальному закладі та школі / V. Prykhodko. – Вінниця: ВДПУ, 2017. С. 96–98.
79. Prykhodko V. Violation of communicative norms in social networks / V.Prykhodko // Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі / V. Prykhodko. – Вінниця: Нілан–ЛТД, 2017. – С. 223–225.
80. Scheff T. J. Emotions and Violence: Shame and Rage in Destructive Conflicts / Thomas J. Scheff. – California: University of California, 2001. – 209 p.
81. Stevens K. N. Acoustic Phonetics / Kenneth N. Stevens. — Cambridge, Massachusetts, London : The MIT Press, 1998. — 607 p.
82. Stubbs M. Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language / Michael Stubbs. – Chicago: University of Chicago Press, 1983. – 272 c.
83. Taylor J. R. Linguistic Categorization: Prototypes in Linguistic Theory. – Oxford: Clarendon Press, 1995. – 312 p.
84. Thibaut J. W. The Social Psychology of Groups / John W. Thibaut. – London: Chapman and Hall, 1959. – 313 p.

85. Thompson J. B. Studies in the Theory of Ideology. Berkeley: Univ. of California Press, 1984. – 347 p.
86. Trent J. S., Friedenbergh R. V. Political Campaign Communication: Principles and Practices. – Westport (Conn.), London: Praeger, 1995. – 320 p.
87. Watson D. G. Experimental and Theoretical Advances in Prosody / D. G. Watson, M. Wagner. – New York: Psychology Press, 2010. – 1294 p.
88. Watts D. Political Communication Today. – Manchester; New York, 1997.
89. Weintraub W. Personality Profiles of American Presidents as Revealed in Their Public Statements: The Presidential News Conferences of Jimmy Carter and Ronald Reagan // Political Psychology. – Vol. 7, No.2, 1986. – P. 285–295.
90. Wilson J. The Myth of Political Correctness: The Conservative Attack on Higher Education / John Wilson. – London: Duke University Press, 1995. – 198 p.
91. Wilson J. Politically Speaking: the Pragmatic Analysis of Political Language. – Cambridge (Mass.): Basil Blackwell, 1990. – 203 p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

92. Ритм // Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.slovnyk.net/index.php?swrd=РИТМ>
93. Longman Dictionary of English Language and Culture. – Essex: Longman, 1992. – 1528 p.
94. Macmillan Dictionary [Electronic resources] – Mode of Access: <http://www.macmillandictionary.com/>.
95. Urbandictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.urbandictionary.com>.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

96. Громадське ТВ. Скрипін і Царев [Електронний ресурс] / Громадське ТВ. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=NsURjoqZbSA>.

97. Donald Trump Contradicting Himself Tremendously [Electronic resource]. – 2016.– Mode of Access: <https://www.youtube.com/watch?v=Op7PKNCH65A>.
98. Donald Trump Doesn't Know About The Crimea Annexation Or Doesn't Care. [Electronic resource].– 2016. – Mode of Access: https://www.youtube.com/watch?v=eWT_WKWJCpM.
99. Trump Twitter [Electronic resource]. – Mode of Access: <https://twitter.com/realDonaldTrump>
100. Trump: I'll handle 'little rocket man' Kim Jong-un [Electronic resource].. – 2017.– Mode of Access: <https://www.youtube.com/watch?v=ETNKAQGq8Ts>.
101. UN response to "SHITHOLE countries" comment [Electronic resource].– 2018.– Mode of Access: <https://www.youtube.com/watch?v=agjltFqOi8g>
102. Zero respect or how does Meryl Streep say [Electronic resource]. – 2017. – Mode of Access: <https://www.youtube.com/watch?v=L2fqRrrIetM&t=62s>.
103. 12 Tweets. Obama comments [Electronic resource]. – 2017. – Mode of Access: <https://www.youtube.com/watch?v=RDocnbkHjhl>